

Overijssel voor en met Elkaar!

Aanpassingen op onderdelen van de Omgevingsverordening - Provincie Overijssel

Ontwerp

22 april 2025

Inleiding

Wat is de rol/ doel

De Omgevingsverordening borgt de juridische doorwerking van het provinciale beleid en bevat zowel rechtstreeks werkende regels voor inwoners en bedrijven als instructieregels voor gemeenten en waterschappen.

Waarom wordt de Omgevingsverordening op onderdelen aangepast?

De Omgevingsverordening wordt aangepast en aangevuld op de beleidswijzigingen die worden doorgevoerd met de nieuwe Omgevingsvisie. Deze aanpassingsronde wordt gebruikt om daarnaast ook nog wijzigingen door te voeren in het kader van de jaarlijkse APK.

Inhoudsopgave

Inleiding	2
Samenvatting van gedeeltelijke aanpassingen in Omgevingsverordening	4
1 Aanpassingen in de verordening op basis van de ontwerp-Omgevingsvisie	7
Nieuwe instructieregel Artikel 4.122 (onderbouwing provinciale redeneerlijn)	8
Aanpassing Omgevingsverordening – Overijsselse verstedelijkingsprincipes.....	16
Ontwikkelingsperspectieven landbouwgebieden	23
Water en bodem sturend	26
Paragraaf 4.5.3 Werklocaties (bedrijventerreinen en kantorenlocaties).....	29
Aanpassing Omgevingsverordening – stedelijke centra	33
Aanpassing Omgevingsverordening – energiesysteem	35
Aanpassing Omgevingsverordening – algemene toelichting.....	37
Aanpassing catalogus gebiedskenmerken	46
2 Overige actualisatieonderwerpen (APK)	47
Aanpassing Omgevingsverordening – Afdeling 4.13 BOSSENSTRATEGIE	48
Aanpassing Omgevingsverordening – nieuwe instructieregels Raatakkercomplexen en Karrensporenzones	51
Aanpassing Omgevingsverordening – onderdeel aanvullende eisen legger	54
Aanpassing Omgevingsverordening – onderdeel aanpassing normering wateroverlast Buitenpolder Kuinre	56
Aanpassing Omgevingsverordening – onderdeel gegevensverzameling grondwateronttrekkingen.....	57
Aanpassing Omgevingsverordening – verdringingsreeks	58
Aanpassing Omgevingsverordening -aanvulling toelichting paragraaf 4.11.2 windenergie.....	62
Aanpassing Omgevingsverordening – onderdeel aanpassing kaart overstroombaar gebied...	64
Aanpassing Omgevingsverordening – onderdeel artikel 3.132 (aanvulling vergunningsplichtige ontgrondingsactiviteiten)	65
Aanpassing Omgevingsverordening – onderdeel indieningsvereisten meldingen ontgroningen	66
Aanpassing Omgevingsverordening – onderdeel correctie instructieregel bodemsaneringen in grondwaterbeschermingsgebieden.....	68

Samenvatting van gedeeltelijke aanpassingen in Omgevingsverordening

De structuur van de Omgevingsverordening zoals die is vastgesteld voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet blijft gehandhaafd. Uiteindelijk blijken er slechts beperkt aanpassingen nodig van de verordening op het nieuwe omgevingsbeleid, omdat veel bestaand beleid terugkomt in de nieuwe Omgevingsvisie en de programma's waarin dat beleid verder wordt uitgewerkt.

Aanpassing van de regels op basis van de ontwerp-Omgevingsvisie

- **Redeneerlijn**
De provinciale redeneerlijn vervangt het huidige Overijsselse uitvoeringsmodel. Op basis van de nieuwe OF-WAAR-HOE-benadering in de Omgevingsvisie wordt de WAAR-vraag in de verordening steviger ingevuld op basis van de provinciale prioritering van maatschappelijke opgaven in de verschillende gebieden in Overijssel. Daarbij blijft opnieuw veel ruimte voor lokaal maatwerk.
- **Verstedelijking:** de huidige regels voor concentratiebeleid in lijn brengen met de termen en opzet van de nieuwe Omgevingsvisie zoals de term Dagelijkse Stedelijk Systeem (DSS). Daarnaast verduidelijken wat de 'Overijsselse verstedelijkingsprincipes' inhouden.
- **Ontwikkelingsperspectieven landbouwgebieden**
De nieuwe instructieregel zet het onderscheid tussen landbouwgebieden met generieke opgaven & kansen en landbouwgebieden met specifieke opgaven & kansen op de kaart. We nemen in de nieuwe instructieregel voor landbouwgebieden met generieke opgaven & kansen de opdracht op om bij transitie van voormalige agrarische erven ervoor te zorgen dat de nieuwe functies geen beperkingen opleggen aan de ontwikkelingsmogelijkheden van de landbouw in de omgeving. Als we in toekomst een nadere invulling of preciezere invulling geven aan de ontwikkelingsperspectieven landbouw, kunnen daarvoor in dit nieuwe onderdeel van de verordening desgewenst aanvullende regels gesteld worden die kunnen verschillen per gebied.
- **Water en bodem sturend**
Door een kleine aanpassing in de bestaande instructieregel water en bodem sturend wordt de verplichting om te onderbouwen dat de ontwikkeling bijdraagt aan het versterken van het regionale perspectief water en bodem dat voor dat gebied geldt, ook van toepassing op stedelijke gebieden. In de toelichting op de instructieregel komt een tekst te staan over het belang van tijdige afstemming met het waterschap vanwege de kennis en ervaring die daar is met het water- en bodemsysteem.
- **Bedrijventerreinen voor hogere milieucategorieën (3, 4 en 5) en watergebonden bedrijvigheid**
Met nieuwe instructieregels zorgen we ervoor dat bedrijventerreinen die aangewezen zijn voor zware bedrijven en bedrijventerreinen voor watergebonden bedrijvigheid, beschikbaar blijven en komen voor dat type bedrijvigheid. In beide instructieregels zit een afwijkmogelijkheid. Daardoor blijft er ruimte voor gewenste transitie op en nabij bedrijventerreinen voor milieucategorie 3, 4 en 5 en kunnen bedrijven die zich op een watergebonden locatie hebben gevestigd, maar geen gebruik maken van vervoer over water, daarvoor alsnog kunnen blijven zitten.
- **Energiesysteem**
Met de nieuwe instructieregel energiesysteem stellen we een motiveringsverplichting in voor gemeenten bij nieuwe ontwikkelingen die een aansluiting nodig hebben op het energiesysteem vanwege de problemen die zich nu al voordoen door netcongestie. Gemeenten moeten in de toelichting op de wijziging van het omgevingsplan laten zien dat ze nagedacht hebben over de

mogelijke effecten van de nieuwe ontwikkeling op de energiebalans van het energiesysteem en over mogelijke maatregelen om negatieve effecten te beperken.

- **Catalogus Gebiedskenmerken**

In de Omgevingsvisie staat de rode draad ruimtelijke kwaliteit. Dit voeren we sinds 2009 uit met onder andere de Catalogus Gebiedskenmerken. De inhoud van de Catalogus is grotendeels gelijk gebleven. De Stedelijke laag wordt gewijzigd om die beter te laten aansluiten bij de vernieuwing van ons beleid en meer recht te doen aan onze kwaliteitsambities. Ook de laag van de beleving is aangepast om die meer gebiedsgericht te maken. Hierin heeft cultureel erfgoed ook een goede plek gekregen.

Overige actualisatieonderwerpen die onderdeel uitmaken van de jaarlijkse “actualisatieronde”

De Omgevingsverordening wordt niet alleen aangepast op nieuw beleid in de nieuwe Omgevingsvisie. Deze actualisatieronde wordt gebruikt om de Omgevingsverordening aan te passen op andere besluiten van Gedeputeerde Staten die nog moeten doorwerken in de verordening. Het gaat om onderwerpen die van belang zijn voor de uitvoering van het bestaande beleid.

- **Bossenstrategie** (GS-besluit 21 juni 2022)

De nieuwe instructieregel bossenstrategie zorgt ervoor dat gemeenten met een aanpassing van het omgevingsplan gaan borgen dat nieuwe bossen waarvoor de provincie subsidie heeft verleend, ook in de toekomst gehandhaafd blijven. Dit is een voorwaarde vanuit de subsidieregeling ‘Meer bos in Overijssel’ die nu ook via het ruimtelijk spoor geborgd wordt. In de regeling wordt rekening gehouden met de overgangstermijn die de wetgever aan gemeenten biedt om het tijdelijke deel van het omgevingsplan om te zetten naar het nieuwe omgevingsplan zoals de Omgevingswet die beoogt.

- **Erfgoed: Raatakkercomplexen en Karrensporenzones** (GS-besluit 1 april 2025)

We nemen in de Omgevingsverordening nieuwe instructieregels op waarmee cultuurhistorisch waardevolle en zeldzame overblijfselen in het landschap uit de prehistorie, het begin van de jaartelling en de middeleeuwen een passend bescherming krijgen. Het gaat om raatakkercomplexen die het verhaal vertellen van de eerste boeren in Overijssel en karrensporenbundels die het verhaal vertellen van oude handelsroutes door de provincie. We zijn als provincie verplicht om deze archeologische bodemvondsten te beschermen op grond van het Verdrag van Malta.

- **Kaart overstroombare gebieden** (GS-besluit 15 april 2025)

We passen de kaart met overstroombare gebieden aan omdat daarop nu nog enkele gebieden zijn opgenomen waarvoor het waterschap verantwoordelijk is geworden na het afwaarderen van enkele regionale keringen.

- **Bodemsaneringen in grondwaterbeschermingsgebieden** (herstel omissies)

Er staan een paar fouten in de instructieregels die gaan over bodemsaneringen in grondwaterbeschermingsgebieden, zoals een verkeerde verwijzing naar het Besluit activiteiten leefomgeving, die in deze aanpassingsronde gecorrigeerd worden.

- **Indieningsvereisten meldingen ontgrondingen** (herstel omissies)

We willen de indieningseisen voor meldingen van ontgrondingen terugzetten in de verordening. Die zijn bij de beleidsarme omzetting van de toen geldende verordening per abuis niet meegenomen naar de Omgevingsverordening die voor de Omgevingswet moest worden vastgesteld. Voor een vlotte afhandeling van meldingen van ontgrondingen is het van belang om van tevoren duidelijk te maken welke informatie daarvoor moet worden aangeleverd. Verder wordt duidelijk gemaakt dat alleen voor het opruimen van oude rijkswaterstaatswerken een ontgrondingsvergunning nodig is.

- **Aanvullende eisen legger** (GS-besluit 15 april 2025)
In de instructieregels voor waterschappen worden enkele aanvullende eisen aan de legger geschrapt. Voor de toets van de waterstaatswerken aan de gestelde normen is het niet nodig dat in de legger precies het lengteprofiel en dwarsprofielen van de [regionale waterkeringen](#) en regionale oppervlaktewaterlichamen worden bijgehouden. Het schrappen van deze eis voorkomt dubbel werk van het waterschap die op andere plekken al verantwoordt hoe de waterstaatswerken erbij liggen.
- **Gegevensverzameling grondwateronttrekkingen** (GS-besluit 15 april 2025)
De instructieregel voor waterschappen over de gegevensverzameling van grondwateronttrekkingen wordt uitgebreid, zodat ook kleinere grondwateronttrekkingen geregistreerd moeten worden. Voor een duurzaam grondwaterbeheer is het noodzakelijk om ook inzicht te krijgen in de kleinere grondwateronttrekkingen.
- **Omgevingswaarde wateroverlast** (GS-besluit 15 april 2025)
Op verzoek van het waterschap Drents Overijsselse Delta wordt de omgevingswaarde voor wateroverlast voor het buitengebied bij Kuinre naar beneden bijgesteld. In dat gebied blijkt er meer draagvlak te zijn voor de acceptatie van periodieke inundaties dan voor het nemen van maatregelen tegen wateroverlast zoals de aanleg van extra waterberging.
- **Regionale verdringingsreeks onttrekking Twentekanalen/Overijsselse Vecht** (actualisatie)
De regionale verdringingsreeks onttrekking Twentekanalen/Overijsselse Vecht wordt volgens de afspraken die gemaakt zijn in het Waterakkoord Twentekanalen-Overijsselse Vecht 2025 gelijkgetrokken met de regionale verdringingsreeks onttrekking IJsselmeergebied. De enige afwijking is nu nog alleen dat rekening wordt gehouden met een watervraag voor doorspoeling van stedelijk water in geval van (de kans op) acuut risico voor de volksgezondheid.
- **Aanvulling toelichting instructieregel windenergie op de nieuwe Energiewet** (actualisatie)
De toelichting op de instructieregel windenergie wordt aangevuld met het oog op de nieuwe Energiewet die op 1 januari 2026 in werking treedt. Onder deze wet zijn Gedeputeerde Staten niet meer automatisch bevoegd gezag voor de vergunningverlening voor kleinere windparken met een capaciteit tussen de 5 en 15 MW. Gelet op de ambities in het PPE om met programmeringsafspraken een evenwichtig verdeling van de opwek van duurzame energie over de provincie te verzekeren, sturen de instructieregels windenergie ook op de kleinere windparken. Gelet op de eisen van het subsidiariteitsbeginsel in de Omgevingswet wordt in de toelichting nader toegelicht waarom de provincie ook de tijdige realisatie van kleinere windparken op geschikte plaatsen in Overijssel tot haar provinciaal belang rekent en waarom het doelmatig en doeltreffend is dat de provincie daarop stuurt.

NB De verordening en de toelichting worden op dit moment nog nagelopen op consistentie met oa de andere begrippen die in de nieuwe Omgevingsvisie worden gebruikt (rode draden, leidende principes, concentratie en nabijheid, brede welvaart enz.)

In de tekstvoorstellen voor de Omgevingsverordening is met **groen en onderstreept** aangegeven wat nieuwe teksten zijn en is met **rood en doorgehaald** aangegeven welke teksten geschrapt worden.

1 Aanpassingen in de verordening op basis van de ontwerp-Omgevingsvisie

Nieuwe instructieregel Artikel 4.122 (onderbouwing provinciale redeneerlijn)

Waarom?

De nieuwe instructieregel onderbouwing provinciale redeneerlijn vervangt de regeling die nu in de Omgevingsverordening is opgenomen voor de doorwerking van het Overijssels Sturingmodel in de geldende Omgevingsvisie. Daarin zat ook al de OF-WAAR-HOE-benadering is, maar met name de WAAR-vraag wordt in de nieuwe instructieregel onderbouwing provinciale redeneerlijn verder uitgewerkt op basis van de rode draden en leidende principes van de nieuwe Omgevingsvisie. Zie ook de toelichting bij het artikel.

Strekking inhoud:

De nieuwe instructieregel onderbouwing provinciale redeneerlijn is gebaseerd op de stappen die de Omgevingsvisie voor de provinciale redeneerlijn schetst en sluit aan op de prioritering van provinciale belangen die daarin wordt aangegeven.

Tekstvoorstel:

Afdeling 4.14 PROVINCIALE REDENEERLIJN

Artikel 4.122 (onderbouwing provinciale redeneerlijn)

1. Omgevingsplannen bevatten een onderbouwing waaruit blijkt dat nieuwe ontwikkelingen zijn afgewogen volgens de provinciale redeneerlijn, waarbij achtereenvolgens de OF-, WAAR- en HOE-vraag wordt beantwoord.
2. Bij de OF-vraag bedoeld in lid 1 wordt de ruimteclaim getoetst op de vraag of er een opgave is op de gekozen locatie gelet op:
  - a. de principes van integraliteit en toekomstbestendigheid zoals vastgelegd in artikel 4.6 (toekomstbestendigheid);
  - b. het provinciale concentratiebeleid zoals vastgelegd in artikel 4.4 (principe van concentratie van stedelijke functies);
  - c. de resultaten van (boven)regionale afstemming bedoeld in afdeling 4.5 (wonen, werken en recreëren) en artikel 4.108c (programmeringsafspraken windenergie); en
  - d. de principes van zuinig en zorgvuldig ruimtegebruik zoals vastgelegd in artikel 4.5 (zuinig en zorgvuldig ruimtegebruik).
3. Bij de OF-vraag bedoeld in lid 1 worden in ieder geval de gebiedsspecifieke beleidskeuzes in acht genomen zoals vastgelegd in:
  - paragraaf 4.7.1 (Nationale Landschappen).
  - paragraaf 4.7.2 (Natuurnetwerk Nederland).
  - afdeling 4.8 (grondwaterbeschermingsgebieden).
  - afdeling 4.9 (watergebiedsreserveringen); en
  - paragraaf 4.10.4 (externe veiligheid).
4. Bij de WAAR-vraag bedoeld in lid 1 wordt op basis van een integrale afweging bepaald of de opgave op de gekozen locatie een plek moet krijgen, waarbij rekening wordt gehouden met:
  - a. de (wettelijke) bescherming van in ieder geval grondwaterbeschermingsgebieden en Natura2000-gebieden;

- b. de maatregelen die nodig zijn om in te spelen op klimaatverandering gelet op artikel 4.13 (klimaatrobuust water- en bodemsysteem) en het Regionaal Waterprogramma;
  - c. landgebruik dat afhankelijk is van specifieke natuurlijke en landschappelijke omstandigheden;
  - d. de noodzaak om duurzaam om te gaan met ruimte en natuurlijke voorraden;
  - e. ontwikkelingen die aansluiten op bestaande netwerken en die versterken, zoals het energienetwerk, de stedelijke netwerken, het mobiliteitsnetwerk en het Natuurnetwerk Nederland;
  - f. programmeringsafspraken voor wonen, werken en wind, waarbij opgaven voorgaan op ambities;
  - g. de effecten van de ontwikkeling op de brede welvaart; en
  - h. de volhoudbaarheid op de gekozen locatie van de ontwikkeling op lange termijn.
5. Bij de HOE-vraag bedoeld in lid 1 wordt onderbouwd dat de nieuwe ontwikkeling op een zorgvuldige wijze landschappelijk wordt ingepast en waarbij de ruimtelijke kwaliteit wordt versterkt vanuit de vierlagenbenadering in de Catalogus Gebiedskenmerken (bijlage VII) en in overeenstemming met de uitspraken die de Catalogus Gebiedskenmerken doet voor dat gebied.
6. Bij de afweging in het kader van de WAAR-vraag geldt de volgende prioritering:
- a. de wettelijke bescherming van gebieden gaat altijd voor op de belangen genoemd onder b tot en met g;
  - b. maatregelen die nodig zijn om in te spelen op klimaatverandering gaan voor op de belangen genoemd onder c tot en met g;
  - c. landgebruik dat afhankelijk is van specifieke natuurlijke omstandigheden gaan voor op de belangen genoemd onder d tot en met g, tenzij er sprake is van een collectieve verstedelijkingsopgave van Dagelijks Stedelijk Systeem of er elders voldoende ruimte is voor dat landgebruik;
  - d. het belang van duurzaam omgaan met ruimte en voorraden gaat voor op de belangen genoemd onder e tot en met g;
  - e. ontwikkelingen die aansluiten op bestaande netwerken en die versterken, gaan voor op de belangen genoemd onder f tot en met g;
  - f. opgaven gaan voor op ambities;
  - g. weeg de toekomstbestendigheid en effecten van de nieuwe ontwikkeling op de brede welvaart.

Toelichting afdeling 4.14 Provinciale redeneerlijn

Rode draden en leidende principes

In de Omgevingsvisie Overijssel is een provinciale redeneerlijn ontwikkeld voor het sturen op de rode draden ruimtelijke kwaliteit, duurzaamheid, sociale kwaliteit en gezondheid en de leidende principes van het provinciale omgevingsbeleid. Deze leidende principes zijn:

1. duurzaam omgaan met de ruimte en voorraden
2. water en bodem sturend in de ruimtelijke inrichting
3. inzetten op onze krachtige dagelijkse stedelijke systemen
4. voortbouwen op onze sterke netwerken

Deze rode draden en leidende principes zijn de basis voor een afwegingsmodel voor nieuwe ontwikkelingen waarmee provinciale belangen volgens een voorgeschreven redeneerlijn moeten worden

afgewogen. In de provinciale redeneerlijn worden drie stappen onderscheiden, waarbij eerst de OF-vraag moet worden beantwoord, dan de WAAR-vraag en vervolgens de HOE-vraag.

Functie provinciale redeneerlijn

De provinciale redeneerlijn gaat de gemeenten helpen om provinciale belangen op een gestructureerde wijze mee te nemen in afwegingen die de gemeente moet maken om bij nieuwe ontwikkelingen te komen tot een evenwichtige toedeling van locaties. Het gaat daarbij om de provinciale belangen waarvoor in deze verordening instructieregels zijn opgenomen en die door de nieuwe ontwikkeling kunnen worden geraakt.

We vragen van de gemeenten om in de onderbouwing van het plan duidelijk te maken hoe ze onze redeneerlijn hebben toegepast bij de afwegingen die de gemeente altijd moet maken als zich een nieuwe ontwikkeling voordoet.

Niet alle elementen van de redeneerlijn zullen in alle gevallen van toepassing zijn op de nieuwe ontwikkeling. Voor kleine ontwikkelingen met weinig impact op provinciale belangen, kan volstaan worden met een beperkte onderbouwing. Voor complexe ontwikkelingen waarbij allerlei provinciale belangen betrokken zijn, zal een uitgebreidere verantwoording van de toepassing van de redeneerlijn op zijn plaats zijn.

In Overijssel hanteren we een kwalitatieve sturing op provinciale belangen. Die laat veel ruimte voor lokaal maatwerk, maar vraagt ook om interpretatie in het concrete geval. Om te voorkomen dat er pas tijdens de formele procedure duidelijk wordt dat er sprake is van interpretatieverschillen tussen wat de gemeente opmaakt uit de instructieregels en wat de provincie bedoelt, hebben we met gemeenten afspraken gemaakt over voorkantsamenwerking. We hebben afgesproken dat de provincie in een vroegtijdig stadium van de planontwikkeling meedenkt over de wijze waarop het beste rekening gehouden kan worden met provinciale belangen. Dan kijken we ook mee in de wijze waarop de redeneerlijn wordt toegepast.

OF-vraag

De eerste stap stelt de vraag aan de orde OF er wel een maatschappelijke opgave is op de gekozen locatie. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen generieke beleidskeuzes die voor heel Overijssel gelden (de Overijsselse verstedelijkingsprincipes) en gebiedsspecifieke beleidskeuzes die op voorhand bepaalde ontwikkelingen uitsluiten in een bepaald gebied.

Generieke beleidskeuzes

De generieke beleidskeuzes die overal in Overijssel gelden zijn:

- integraliteit
- toekomstbestendigheid
- concentratiebeleid
- (boven)regionale afstemming
- zuinig en zorgvuldig ruimtegebruik.

De generieke beleidskeuzes concentratiebeleid, zuinig en zorgvuldig ruimtegebruik en toekomstbestendigheid, zijn in deze verordening geregeld in aparte artikelen (artikel 4.4, artikel 4.5 en artikel 4.6). De eis van (boven)regionale afstemming komt terug in de artikelen die gaan over de programmering van woningbouw, bedrijventerreinen en windenergie. De eis van integraliteit geldt al op basis van de Omgevingswet omdat voor een evenwichtige toedeling van functies aan locaties alle betrokken belangen tegen elkaar moeten worden afgewogen.

Gebiedsspecifieke beleidskeuzes

Bij gebiedsspecifieke beleidskeuzes gaat het om beperkingen voor functies die gelden in bepaalde gebieden in Overijssel. Het gaat om locaties waar beperkingen gelden vanwege waterveiligheid en wateroverlast, grondwaterbeschermingsgebieden, het Natuurnetwerk Nederland, Nationale landschappen of het Provinciaal routenetwerk transport gevaarlijke stoffen.

WAAR-vraag

De tweede stap stelt de vraag aan de orde WAAR de opgave een plek zou kunnen krijgen. In deze stap moet getoetst worden hoe de beoogde ontwikkeling zich verhoudt tot:

- wettelijk beschermde gebieden zoals in ieder geval Natura2000-gebieden en grondwaterbeschermingsgebieden,
- maatregelen die nodig zijn om in te spelen op klimaatverandering,
- landgebruik dat afhankelijk is van specifieke natuurlijke en landschappelijke omstandigheden
- de noodzaak om duurzaam om te gaan met ruimte en natuurlijke voorraden,
- de aansluitmogelijkheden op bestaande netwerken,
- programmeringsafspraken voor wonen, werken en wind, waarbij opgaven voorgaan op ambities,
- effecten op de brede welvaart, en
- de volhoudbaarheid op de gekozen locatie op de lange termijn.

De provinciale redeneerlijn geeft aan wat bij een integrale afweging van deze opgaven prioriteit heeft en wat de ruimte is om gemotiveerd van deze prioritering af te wijken.

Bij de onderbouwing voor het punt ‘volhoudbaarheid op lange termijn’ kunnen ook inrichtingsmaatregelen betrokken worden die het mogelijk maken om een functie te realiseren op een locatie die daarvoor in eerste instantie niet geschikt lijkt te zijn.

HOE-vraag

De derde stap is de toets van ontwikkelingen aan de gebiedskenmerken en stelt de vraag aan de orde HOE de opgave op een goede wijze kan worden ingepast. Uitgangspunt daarbij is dat nieuwe ruimtelijke opgaven worden verbonden met bestaande gebiedskenmerken. In de Catalogus Gebiedskenmerken is benoemd welke gebiedskenmerken we van provinciaal belang vinden en waarom.

Aanpassing Afdeling 4.3 RUIMTELIJKE KWALITEIT

Waarom?

De nieuwe instructieregel onderbouwing provinciale redeneerlijn regelt de OF-WAAR-HOE-benadering die in de nieuwe Omgevingsvisie wordt gehanteerd. In de instructieregel voor ruimtelijke kwaliteit staan nu nog onderdelen uit het Overijsselse Uitvoeringsmodel uit de geldende Omgevingsvisie die zich richten op de OF- en de WAAR-vraag. De nieuwe benadering betekent dat die onderdelen geschrapt moeten worden uit de instructieregels voor ruimtelijke kwaliteit.

Strekking aanpassing:

Alle onderdelen die verwijzen naar de OF- en de WAAR-vraag van het Overijssels Sturingsmodel worden geschrapt. De instructieregel richt zich daardoor in het vervolg alleen op de invulling van de HOE-vraag.

Tekstvoorstel:

Afdeling 4.3 RUIMTELIJKE KWALITEIT

Artikel 4.7 (oogmerk ruimtelijke kwaliteit)

Deze paragraaf is gericht op het versterken van ruimtelijke kwaliteit door bij nieuwe ontwikkelingen nieuwe kwaliteiten toe te voegen aan bestaande kwaliteiten. ~~door het toepassen van de OF-, WAAR- en HOE-benadering volgens het uitvoeringsmodel van de omgevingsvisie Overijssel.~~

Artikel 4.8 (ontwikkelen met ruimtelijke kwaliteit)

In omgevingsplannen worden alleen nieuwe ontwikkelingen mogelijk gemaakt die de ruimtelijke kwaliteit versterken.

Artikel 4.9 (onderbouwing ruimtelijke kwaliteit)

1. omgevingsplannen bevatten een onderbouwing waaruit blijkt dat nieuwe ontwikkelingen bijdragen aan ruimtelijke kwaliteit waarin:

~~a.—het uitvoeringsmodel (OF-, WAAR- en HOE-benadering) uit de omgevingsvisie Overijssel wordt toegepast;~~

~~b.—wordt gemotiveerd dat de nieuwe ontwikkeling past binnen het ontwikkelingsperspectief dat volgens de omgevingsvisie Overijssel van toepassing is voor het gebied; en~~

~~c.—~~

inzichtelijk gemaakt wordt hoe de vier-lagenbenadering van de Catalogus Gebiedskenmerken het uitvoeringsmodel is toegepast en de normerende, richtinggevende en inspirerende uitspraken uit de Catalogus Gebiedskenmerken (Bijlage VII) is gebruikt bij de ruimtelijke inpassing van de nieuwe ontwikkeling.

- 2.—In omgevingsplannen kan gemotiveerd worden afgeweken van het ontwikkelingsperspectief dat volgens de Omgevingsvisie Overijssel van toepassing is voor het gebied, als:

~~a.—a:~~

~~er sprake is van sociaaleconomische of maatschappelijke redenen; en~~

~~b.—b:~~

~~voldoende verzekerd is dat er sprake is van versterking van de ruimtelijke kwaliteit in overeenstemming met de uitspraken die de Catalogus Gebiedskenmerken doet voor dat gebied.~~

3.-In de Catalogus Gebiedskenmerken worden de volgende gebieden onderscheiden:

Natuurlijke laag:

- c. — Stuwwallen
- d. — Dekzandvlakte en ruggen
- e. — brongebieden (globaal aangeduid)
- f. — Beekdalen en natte laagtes
- g. — laagveengebieden (in cultuur gebracht) en laagveenrestanten
- h. — hoogveengebieden (in cultuur gebracht) en hoogveenrestanten
- i. — Rivierengebieden (rivier en rivierengebied – rivier en uiterwaarden, oeverwallen en komgronden)
- j. — Zeekleigebied en randmeren

Laag van het agrarisch cultuurlandschap:

- k. — Essentlandschap
- l. — Oude hoeventlandschap
- m. — maten en flierentlandschap
- n. — Jong heide- en broekontginningslandschap
- o. — Laagveenontginningen
- p. — Hoogveenontginningen en hoogveenrestanten
- q. — Veenkoloniaal landschap
- r. — rivierenlandschap – rivier en uiterwaarden, oeverwallen en komgebieden)
- s. — Zeekleilandschap

Stedelijke laag:

- t. — historische centra binnensteden en landstadjes
- u. — Bebouwingsschil 1900 – 1955
- v. — Woonwijken 1955 – nu
- w. — Bedrijventerreinen
- x. — Dorpen en buurtschappen
- y. — Verspreide bebouwing
- z. — Autosnelwegen
- aa. — Autowegen
- bb. — Gebiedsontsluitingswegen en erftoegangswegen
- cc. — Informele trage netwerk
- dd. — spoorweg met stations
- ee. — Kanalen en vaarten

Laag van de beleving:

- ff. — Landgoederen en buitenplaatsen
- gg. — Gebieden voor verblijfsrecreatie
- hh. — Attracties
- ii. — Recreatieve routes en vaarwegen
- jj. — Stads- en dorpsfronten
- kk. — Stads- en dorpsranden
- ll. — Balkons en belvédères
- mm. — Bakens in de tijd
- nn. — Donkerte

3. In de Catalogus Gebiedskenmerken worden de volgende gebieden onderscheiden:

Natuurlijke laag:

- a. Stuwwal
- b. Dekzandvlakte en dekzandrug
- c. Brongebied
- d. Beekdalen en natte laagte
- e. Laagveengebied en laagveenrestant/kraggenlandschap
- f. Hoogveengebied en hoogveenrestant
- g. Rivierengebieden
- h. Zeekleigebied

Laag van het agrarisch cultuurlandschap:

- i. Essenlandschap
- j. Oude hoevenlandschap
- k. Maten en flierenlandschap
- l. Jonge heide- en broekontginningen
- m. Ontginningsbos
- n. Laagveenontginningen
- o. Hoogveenontginningen
- p. Veenkoloniaal landschap
- q. Rivierenlandschap
- r. Zeekleilandschap
- s. Zeekleilandschap
- t. Dorp of buurtschap

Stedelijke laag

- u. Kern op zandkop
- v. Kern aan de IJssel, Vecht of in de Delta
- w. Kern op het laagveen
- x. Historisch centrum
- y. Dynamische stationsomgeving
- z. Bedrijventerrein
- aa. Kernrandzone
- ab. Provinciale route
- ac. Kanaal of vaart

Laag van de beleving

- ad. Overijsselse Delta
- ae. IJsselvallei met Hanzesteden
- af. Reestdal
- ag. Grootschalige ontginningen
- ah. Vechtdal
- ai. Salland
- aj. Sallandse stuwwallen met Regge en kastelen
- ak. Twente met het Dinkeldal
- al. Recreatieve route
- am. Landgoed of buitenplaats
- an. Bakens in de tijd
- ao. Donkerte

Artikel 4.10 (normerende en richtinggevende uitspraken)

1. In omgevingsplannen worden de normerende uitspraken en de richtinggevende uitspraken in acht genomen die de catalogus Gebiedskenmerken doet over gebieden die in dat omgevingsplan zijn opgenomen.
2. In omgevingsplannen kan gemotiveerd worden afgeweken van de richtinggevende uitspraken in de Catalogus Gebiedskenmerken als verzekerd is dat de kwaliteitsambitie die in de Catalogus Gebiedskenmerken voor dat gebied is opgenomen, in gelijke mate gerealiseerd wordt.
3. In omgevingsplannen kan gemotiveerd worden afgeweken van de normerende uitspraken in de Catalogus Gebiedskenmerken als:
  - a. sprake is van zwaarwegende sociaaleconomische of maatschappelijke redenen; en
  - b. voldoende verzekerd is dat er sprake is van versterking van ruimtelijke kwaliteit in overeenstemming met de provinciale ambities die in de Catalogus Gebiedskenmerken zijn opgenomen voor dat gebied.

Aanpassing Omgevingsverordening – Overijsselse verstedelijkingsprincipes

Waarom?

Gelet op de grote opgaven waarvoor de provincie staat als het gaat om verstedelijking, verduidelijken we wat de Overijsselse verstedelijkingsprincipes inhouden. Dit zijn onze eigen verstedelijkingsprincipes waarmee we sturen op provinciale belangen.

In de Omgevingsvisie gebruiken we een nieuw term voor het stedelijk netwerk in Overijssel: Dagelijks Stedelijk Systeem. Het Dagelijks Stedelijk Systeem omvat alle kernen in een regio. Als we het begrip ‘Dagelijks Stedelijk Systeem’ zonder meer zouden gebruiken als synoniem voor het huidige begrip ‘stedelijk netwerk’ heeft dat voor bepaalde artikelen in de Omgevingsverordening ongewenste effecten. Zo zou de bestaande bepaling in artikel 4.4 van de verordening veel te ruim uitvallen. De mogelijkheden tot verstedelijking die dan aan alle kernen binnen het DSS geboden zouden worden, sluiten niet aan bij het uitgangspunt van de Omgevingsvisie dat de grote steden in principe voorzien in het grootste deel van de behoefte, tenzij anders overeengekomen in regionale programmeringsafspraken.

Strekking aanpassing

Om te sturen op dat verstedelijking plaatsvindt op een passende manier hanteren wij ‘Overijsselse verstedelijkingsprincipes’. We blijven in de aanpassingen van de Omgevingsverordening zo dicht mogelijk bij de bestaande tekst en volgorde van artikelen.

Om te zorgen dat de verordening op dezelfde manier blijft sturen en maar ook ruimte laat voor maatwerk via regionale afstemming, stellen wij de volgende aanpassing van het bestaande artikel 4.4 (principe van concentratie van stedelijke functies) voor:

Aan de benaming van artikel 4.4 dat het principe van concentratie regelt wordt toegevoegd: ‘van stedelijke functies’. Dit maakt duidelijk dat het principe van concentratie beperkter is ingestoken dan het ruime begrip ‘concentratie’ zoals dat in de nieuwe Omgevingsvisie wordt gebruikt.

In de nieuwe Omgevingsvisie komt het begrip ‘stedelijke netwerken’ niet terug. Het nieuwe begrip ‘dagelijkse stedelijke systemen’ is te ruim voor het doel van deze bepaling, namelijk ervoor zorgen dat de bovenregionale behoefte aan woningbouw, bedrijventerrein en voorzieningen in principe in de vijf grote steden landt (Almelo, Deventer, Enschede, Hengelo en Zwolle).

Lid 5 biedt voldoende ruimte om in overleg toch bovenregionaal aanbod mogelijk te maken in andere kernen, waaronder de grotere kernen Borne, Kampen en Oldenzaal. Deze 3 kernen worden in de geldende verordening naast de 5 grote steden gerekend tot de stedelijke netwerken. In de nieuwe Omgevingsvisie wordt ervoor gekozen om de bovenregionale behoefte in principe te laten landen in de 5 grote steden. Vervolgens kan op basis van verstedelijkingsafspraken vanwege de specifieke situatie in het Dagelijks Stedelijk Systeem (DSS) ervoor gekozen worden om (een deel van) de bovenregionale behoefte te laten landen in andere kernen binnen het DSS. In artikel 4.4 lid 5 wordt expliciet gemaakt dat het bij de mogelijkheid om te schuiven met opgaven tussen kernen het niet alleen hoeft gaan om de lokale behoefte van een buurgemeente. Op basis van verstedelijkingsafspraken en de programmeringsafspraken die vervolgens gemaakt worden kan ook geschoven worden met de opgaven voor de bovenregionale behoefte.

In lid 3 is ervoor gekozen om de grote steden) bij name te noemen. Volgens de nieuwe Omgevingsvisie moeten de verstedelijkingsopgave bij voorkeur landen in de 5 grote steden.

Omdat in lid 3 gekozen is voor het bij name noemen van de grote steden, wordt dat in lid 4 ook gedaan voor de kernen Hardenberg en Steenwijk.

In lid 6 worden de criteria benoemd waaraan moet worden voldaan als in een andere kern dan de 5 grote steden wordt voorzien in een bovenregionale behoefte. De criteria zijn gebaseerd op paragraaf 6.7 van de Omgevingsverordening.

Tekstaanpassing:

Afdeling 4.2 OVERIJSSELSE VERSTEDELIJKINGSPRINCIPES LADDER VOOR DUURZAME VERSTEDELIJKING

Artikel 4.3 (oogmerk Overijsselse verstedelijkingsprincipes Ladder voor duurzame verstedelijking

Deze afdeling stelt voor de provinciale doelstellingen voor ruimtelijke kwaliteit, duurzaamheid, gezondheid en sociale kwaliteit, ~~aanvullende eisen op de ladder voor duurzame verstedelijking~~ eisen aan de verstedelijking in Overijssel en is gericht op concentratie van stedelijke functies in kernen, het bevorderen van zuinig en zorgvuldig ruimtegebruik en toekomstbestendigheid.

Artikel 4.4 (principe van concentratie van stedelijke functies)

1. In omgevingsplannen worden alleen de ontwikkeling van woningbouw, bedrijventerrein, stedelijke voorzieningen, met bijbehorende infrastructuur en groenvoorzieningen mogelijk gemaakt als die voorzien in een lokale behoefte of in de behoefte van bijzondere doelgroepen.
2. Daarbij geldt voor bedrijventerreinen dat lokale behoefte wordt ingevuld als bedoeld voor lokaal gewortelde bedrijvigheid.
3. In ~~gebieden die deel uitmaken van een stedelijk netwerk~~ de grote steden Almelo, Deventer, Enschede, Hengelo, en Zwolle kan het omgevingsplan voorzien in een bovenregionale behoefte aan ontwikkeling van woningbouw, bedrijventerrein, stedelijke voorzieningen, met bijbehorende infrastructuur en groenvoorzieningen.
4. In ~~gebieden die deel uitmaken van een streekcentrum~~ de kernen Hardenberg en Steenwijk kan een omgevingsplan voorzien in een regionale behoefte aan ontwikkeling van woningbouw, bedrijventerrein, stedelijke voorzieningen, met bijbehorende infrastructuur en groenvoorzieningen, mits dit past binnen de regionale programmering voor de regio waartoe het streekcentrum behoort.
5. Een omgevingsplan kan voorzien in (een deel van) de bovenregionale behoefte of de behoefte van een buurgemeente aan ontwikkeling van woningbouw, bedrijventerrein, stedelijke voorzieningen, met bijbehorende infrastructuur en groenvoorzieningen, als dit past binnen de regionale programmering van de regio waartoe de gemeente behoort.
6. In andere kernen dan de grote steden Almelo, Deventer, Enschede, Hengelo en Zwolle voorziet het omgevingsplan alleen in een bovenregionale behoefte als wordt voldaan aan de volgende criteria voor verstedelijking:
  - a. het voorzien in een bovenregionale behoefte in de kern heeft toegevoegde waarde in de regionale programmering van wonen en bedrijventerreinen;
  - b. de kern beschikt over een goede ontsluiting met openbaar vervoer;
  - c. de ontwikkeling draagt bij aan het behoud en versterken van een klimaatrobuust water- en bodemsysteem;
  - d. de locatie kan worden voorzien van voldoende drinkwater en energie;
  - e. er wordt geen onevenredig beslag gelegd op landbouwgronden.

Artikel 4.5 (zuinig en zorgvuldig ruimtegebruik)

1. Omgevingsplannen maken alleen extra ruimtebeslag voor stedelijke functies in de Groene Omgeving mogelijk aansluitend op bestaand bebouwd gebied en als aannemelijk gemaakt is dat:
  - a. er voor deze opgave in redelijkheid geen ruimte beschikbaar is binnen het bestaande bebouwd gebied;
  - b. de ruimte binnen het bestaand bebouwd gebied ook niet geschikt te maken is door herstructurering en transformatie; en
  - c. mogelijkheden voor meervoudig ruimtegebruik binnen het bestaand bebouwd gebied optimaal zijn benut.
2. Omgevingsplannen voorzien alleen in nieuwe ontwikkelingen in de Groene Omgeving die een extra ruimtebeslag door bouwen en verharding leggen, als aannemelijk gemaakt is dat:
  - a. (her)benutten van bestaande bebouwing in de Groene Omgeving in redelijkheid niet mogelijk is; en
  - b. mogelijkheden voor combinatie van functies op bestaande erven optimaal zijn benut.
3. Het tweede lid is niet van toepassing op stedelijke functies waarvoor extra ruimtebeslag op de Groene Omgeving plaatsvindt in de vorm van uitleg van dorpen en steden.

Artikel 4.6 (toekomstbestendigheid)

In omgevingsplannen worden alleen nieuwe ontwikkelingen mogelijk gemaakt, anders dan voor tijdelijk gebruik, waarvan aannemelijk is dat die toekomstbestendig zijn en dus:

- a. de mogelijkheden van toekomstige generaties om in hun behoeften te voorzien niet in gevaar brengen;
- b. duurzaam en evenwichtig bijdragen aan het welzijn van mensen, economische welvaart en het beheer van natuurlijke voorraden; en
- c. ook op lange termijn toegevoegde waarde hebben.

Algemene toelichting

...

In de Omgevingsverordening leggen we de Overijsselse verstedelijkingsprincipes vast. ~~wordt een nadere provinciale invulling gegeven aan de nationale Ladder voor Duurzame verstedelijking, waarbij een koppeling wordt gelegd met het principe van concentratie en de wijze waarop in Overijssel invulling wordt gegeven aan de regionale programmering van wonen, bedrijventerreinen, kantoren en detailhandel.~~

Daarin leggen we nadrukkelijk een koppeling met de ruimtelijke ordeningsprincipes zoals concentratie, nabijheid en zuinig en zorgvuldig ruimtegebruik door meervoudig en multidimensionaal gebruik van de ruimte. In de Overijsselse verstedelijkingsprincipes is een belangrijke rol weggelegd voor regionale programmering van wonen, bedrijventerreinen, kantoren en detailhandel. Daarmee wordt de behoefte van ontwikkelingen op het gebied van wonen en werken onderbouwd en is een zorgvuldige afstemming van het aanbod in de regio verzekerd.

...

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 4.4 (principe van concentratie van stedelijke functies)

In ~~het kader van het sturen op ruimtelijke kwaliteit wordt in~~ dit artikel ~~is~~ het principe van concentratie van stedelijke bebouwing in kernen vastgelegd. Dit houdt in dat stedelijke opgaven zoveel mogelijk geconcentreerd moeten worden in ~~stedelijke netwerken~~ 5 grote steden (Almelo, Deventer, Enschede, Hengelo en Zwolle). Daar mag voor de (boven)regionale behoefte gebouwd worden. We hanteren concentratiebeleid in het kader van het sturen op ruimtelijke kwaliteit, maar ook met het oog op de woon-werkbalans, nabijheid, agglomeratiekracht, economie en een bruisend stedelijk leven.

Voor de overige kernen geldt dat ~~alleen~~ altijd voor de lokale behoefte ~~en bijzondere doelgroepen~~ gebouwd mag worden. Deze kernen mogen ruimte bieden aan lokaal gewortelde bedrijvigheid. Onder lokaal gewortelde bedrijvigheid wordt in dit verband verstaan: bedrijven die hun oorsprong óf verzorgingsgebied hebben of vinden in de gemeente of kern waar ze gevestigd zijn of zich vestigen én toegevoegde waarde bieden aan de sociaal-economische structuur en voorzieningen.

Voor de ~~stedelijke netwerken~~ 5 grote steden en de streekcentra wordt de beperking tot lokaal geworteld-zijn niet gesteld. De streekcentra Hardenberg en Steenwijk vormen ook een uitzondering, in zoverre dat die gelet op hun streekfunctie ruimte krijgen voor extra mogelijkheden voor woningbouw, voorzieningen en werkgelegenheid. Daarbij wordt wel de eis gesteld dat deze extra mogelijkheden wel moeten passen binnen de regionale programmering.

De verordening maakt ~~verder nog een uitzondering op het principe dat alleen voor~~ het mogelijk om niet alleen voor de lokale behoefte te bouwen ~~gebouwd mag worden, voor situaties waarin. Dat kan het geval zijn als de~~ samenwerkende gemeenten de afspraak gemaakt hebben dat een gemeente in (een deel van) de (boven)regionale behoefte of de behoefte van een buurgemeente voorziet. In samenwerking en onderbouwd vanuit de verstedelijkingsstrategieën, wordt in afstemming met de provincie bepaald wat een passende groeiprofiel is voor een kern. Vervolgens wordt daaraan invulling gegeven in ~~Voorwaarde daarbij is wel dat de afspraak past binnen~~ de regionale programmering zoals bedoeld in paragraaf 4.5.1 en 4.5.3 van deze verordening.

Artikel 4.5 (zuinig en zorgvuldig ruimtegebruik)

Door zuinig en zorgvuldig met de ruimte om te gaan zorgen we ervoor dat stedelijke functies in elkaars nabijheid komen te liggen. We besparen niet alleen ruimte, maar dragen daardoor ook bij aan de mobiliteitstransitie. Bewoners zullen eerder lopend, op de fiets of met het openbaar vervoer naar hun werk of voorzieningen gaan als de onderlinge afstand tot hun woning beperkt is.

De provincie Overijssel gaat uit van het principe ‘inbreiding gaat voor uitbreiding’. Uitbreiding is onder voorwaarden mogelijk en kan parallel ontwikkeld worden als er een goede visie is op het totaal. Dit doen we vooral om het onderscheid tussen de bebouwde stads- en dorpsomgeving en de onbebouwde Groene Omgeving scherp te houden. Onder de noemer ‘zuinig en zorgvuldig ruimtegebruik’ moeten gemeenten voor de uitleg van dorpen en steden in principe eerst de mogelijkheden benutten binnen gebieden die al een stedelijke functie hebben. Pas daarna mag een claim worden gelegd op gebieden die nu nog een groene functie hebben.

Bij zuinig en zorgvuldig ruimtegebruik wordt ook gekeken naar mogelijkheden van multifunctioneel ruimtegebruik en mogelijkheden om functies te stapelen.

Bij inbreiding en verdichting moet er wel oog blijven voor een hoogwaardige kwaliteit van de ruimte. In kernen moet er voldoende ruimte overblijven voor groen, water, klimaatadaptatie, verduurzaming en ontmoeting. De eis ‘inbreiding gaat voor uitbreiding’ betekent niet dat een plan dat voorziet in uitbreiding

pas gerealiseerd kan worden als eerst alle inbreidingsmogelijkheden zijn benut. Uitbreiding is onder voorwaarden mogelijk en kan parallel ontwikkeld worden als er een goede visie is op het totaal. We verwachten van gemeenten dat zij een visie op inbreiding formuleren, waaruit blijkt hoe inbreiding wordt ingezet om een compacte opbouw van het bestaand bebouwd gebied te realiseren.

Voor ontwikkelingen in de Groene Omgeving geldt een variant op de principes van zuinig en zorgvuldig ruimtegebruik. Die verplicht gemeenten om eerst zoveel mogelijk bestaande bebouwing te gebruiken. Pas daarna mag – aansluitend aan de kern – meegewerkt worden aan nieuw ruimtebeslag op de Groene Omgeving voor bouwen en verhardten.

Gelet op de principes van zuinig en zorgvuldig ruimtegebruik werkt de provincie in principe niet meer mee aan de vestiging van nieuwe tankstations in de Groene Omgeving. Tankstations zijn stedelijke functies die in principe niet thuishoren in de Groene Omgeving. Het bestaande netwerk van tankstations biedt voldoende gelegenheid om onderweg te tanken. Door de transitie naar duurzame energie zal er naar verwachting veel minder vraag zijn naar mogelijkheden om onderweg te tanken. Als er nog tankstations bij moeten komen, dan kan daarvoor ruimte gezocht worden in of aansluitend aan bestaand bebouwd gebied. In bijzondere situaties is er ruimte om toch nog een tankstation toe te staan, maar dan wel vanuit een zeer kritische benadering van nut en noodzaak. Wij willen hiermee niet de verplaatsing van een brandstofverkoopspunt uit een kern naar een locatie buiten de bebouwde kom tegenhouden. Voor de leefbaarheid, de veiligheid en een goede ruimtelijke ordening kan verplaatsing van een brandstofverkoopspunt naar een locatie buiten de kern juist zeer wenselijk zijn. Ook in die gevallen zal vanuit het oogpunt van zuinig en zorgvuldig ruimtegebruik in de Groene Omgeving eerst moeten worden gezocht naar een locatie aansluitend aan bestaand bebouwd gebied. Maar dan wel zo dat het brandstofverkoopspunt op veilige afstand van woningen en andere kwetsbare functies een nieuwe plek krijgt.

~~Met de principes van zuinig en zorgvuldig ruimtegebruik geeft Overijssel een aanvulling van de Ladder voor duurzame verstedelijking zoals door het Rijk is opgenomen in paragraaf 5.1.5.4 van het Besluit Kwaliteit Leefomgeving (Bkl). Waar het Rijk in de Ladder voor duurzame verstedelijking de vereiste onderbouwing beperkt tot stedelijke functies die voldoende substantieel is, moet op~~ Op grond van de principes voor zuinig en zorgvuldig ruimtegebruik moet voor elke claim die gelegd wordt op de Groene Omgeving nagegaan worden of daarvoor niet het bestaand bebouwd gebied of bestaande bebouwing in de Groene Omgeving benut kan worden.

In principe komt alleen bestaande bebouwing in het buitengebied in aanmerking voor een nieuwe functie. Uitgangspunt voor de transformatie van een bestaand erf is dat voor bestaande bebouwing een nieuwe, passende functie wordt gezocht om zo kapitaalvernietiging tegen te gaan. Voor zover sprake is van onbenutte bebouwingsmogelijkheden op een erf, geldt dat die niet zonder meer mogen worden ingezet voor de nieuwe functie. Met name op agrarische bouwpercelen worden voor de agrarische functie ruime en flexibele bebouwingsmogelijkheden geboden. Een ruim bouwperceel is passend voor een agrarische functie omdat die aan het buitengebied gebonden is, maar niet voor stedelijke functies waarvoor in principe binnen het bestaand bebouwd gebied ruimte te vinden of te maken is in de vorm van uitbreiding van het bestaand stedelijk gebied. Niet altijd zal de bestaande bebouwing zonder meer geschikt zijn voor de nieuwe functie. Als aanpassing of zelfs vervanging door nieuwe bebouwing nodig is, is een zorgvuldig ontwerp nodig waarmee de impact op de omgeving beperkt gehouden wordt en de ruimtelijke kwaliteit verbeterd wordt. Op de transformatie van een erf is de Kwaliteitsimpuls Groene Omgeving van toepassing.

Het bestaand bebouwd gebied definiëren wij als de gronden in of aansluitend aan kernen die op grond van het geldende omgevingsplan benut kan worden voor stedelijke functies. We rekenen tot bestaand bebouwd gebied ook gebieden die in een voorgenomen aanpassing van het omgevingsplan aangewezen is voor stedelijke functies. Voorwaarde is dat daarover schriftelijk een positief advies moet zijn uitgebracht door de provinciale diensten.

De provincie Overijssel kiest voor een verbale aanduiding van het bestaand bebouwd gebied en geeft die niet zelf op kaart aan. Daarmee wordt ruimte geboden voor lokaal maatwerk en wordt voorkomen dat de provinciale verbeelding alleen een momentopname laat zien die geen recht doet aan wijzigingen die voortdurend optreden in de begrenzing van het bestaand bebouwd gebied.

De wettelijk verplichte gemeentelijke Omgevingsvisie leent zich er goed voor om de contour van het bestaand bebouwd gebied inzichtelijk te maken. Dit maakt een totaalafweging mogelijk tussen potentiële inbreidingslocaties.

Wij laten aan de gemeenten de keuze of zij stadsrandgebieden beschouwen als stedelijke omgeving of Groene Omgeving. ~~Op grond van de Artikel 4.7 e.v. geldt voor de invulling van de stadsrandgebieden dat die moet plaatsvinden met toepassing van het Uitvoeringsmodel Overijssel. Dat betekent onder meer dat rekening moet worden gehouden met de ontwikkelingsperspectieven zoals beschreven in de Omgevingsvisie Overijssel en met de richtinggevende en normerende uitspraken de Catalogus Gebiedskenmerken. In de gemeentelijke structuurvisie kan nadere invulling worden gegeven aan de ontwikkeling van deze gebieden.~~ Op grond van de instructieregels over de toepassing van de provinciale redeneerlijn (artikel 4.122) zal de gemeente bij de keuze voor uitbreiding van het bestaand bebouwd gebied in de afweging de stappen van de OF-, WAAR- en HOE-vraag moeten doorlopen. Voor de beantwoording van de HOE-vraag moeten de richtinggevende en normerende uitspraken in de Catalogus Gebiedskenmerken in acht genomen worden.

In de gemeentelijke ~~structuurvisie~~ omgevingsvisie kan nadere invulling worden gegeven aan de ontwikkeling van deze gebieden.

Het is niet de bedoeling dat door toepassing van de principes van zuinig en zorgvuldig ruimtegebruik al het bestaand stedelijke groen en sport- en spelvoorzieningen uit bestaand bebouwd gebieden zullen verdwijnen. Vandaar dat nadrukkelijk het criterium is gesteld dat het in redelijkheid niet mogelijk is om voor de opgave een locatie binnen het bestaande bebouwde gebied te vinden.

De principes van zuinig en zorgvuldig ruimtegebruik kennen een variant voor de toepassing binnen de Groene Omgeving. Artikel 4.5, tweede lid richt zich op alle ontwikkelingen, die leiden tot extra ruimtebeslag op de Groene Omgeving door bouwen en verharderen met uitzondering van uitleg van kernen, waarop lid 1 van toepassing is. Voordat medewerking wordt verleend aan de uitbreiding van een erf geldt dat eerst bezien moet worden of door optimaal gebruik van het bestaande erf tegemoet gekomen kan worden aan de wens voor meer ontwikkelingsruimte. Als het niet mogelijk is om voor de vestiging of verplaatsing van een agrarisch bedrijf een bestaand agrarisch bouwperceel te benutten, dan kan een nieuwe agrarisch bouwperceel worden aangewezen. In dat geval is paragraaf 4.5.1 (Kwaliteitsimpuls agro en food) van toepassing.

Artikel 4.6 (toekomstbestendigheid)

Volgens ~~Paragraaf 7.1.2~~ paragraaf 3.2 (Duurzaam omgaan met ruimte en voorraden) van de Omgevingsvisie Overijssel moeten oplossingen die gekozen worden voor maatschappelijke opgaven, toekomstbestendig zijn. Dit betekent dat initiatieven moeten bijdragen aan een duurzame benadering van ontwikkelingen. Bij ontwikkelingen die voorzien in de behoefte van de huidige generatie, moeten opties

open blijven om ook te voorzien in behoeften van toekomstige generaties. Het gaat daarbij om een evenwichtige benadering van het welzijn van mensen, economische welvaart en het beheer van natuurlijke voorraden. Nieuwe ontwikkelingen moeten ook op lange termijn toegevoegde waarde hebben.

In de Omgevingsverordening ([Artikel 4.6](#)) komt de eis van toekomstbestendigheid terug als een motiveringseis. Deze motiveringseis houdt in dat bij omgevingsplannen aannemelijk gemaakt moet worden dat wordt voldaan aan de eis van toekomstbestendigheid.

Ontwikkelingsperspectieven landbouwgebieden

Waarom?

In de Omgevingsverordening wordt een nieuwe instructieregel opgenomen die de tweedeling in landbouwgebieden zoals de nieuwe Omgevingsvisie die schetst, op de kaart zet. De nieuwe instructieregels stellen voorwaarden aan de uitbreiding en de transitie van agrarische bouwpercelen. De tweedeling in landbouwgebieden is het vertrekpunt voor gebiedsprocessen die een nadere invulling van de opgaven en kansen op gebiedsniveau zullen opleveren.

Strekking inhoud:

Voor landbouwgebieden met generieke opgaven en kansen wordt geregeld dat bij de transformatie van agrarische bouwpercelen daar geen nieuwe functies kunnen komen die beperkingen kunnen opleveren voor de ontwikkelingsmogelijkheden van de landbouw in de omgeving.

Voor landbouwgebieden met gebiedsspecifieke opgaven en kansen wordt geregeld dat de extra investeringen in ruimtelijke kwaliteit die gedaan moeten worden op grond van de Kwaliteitsimpuls Groene Omgeving (bij transformatie) of de Kwaliteitsimpuls Agro & Food (bij grootschalige uitbreidingen en nieuwvestigingen van agrarische bouwpercelen) ingezet gaan worden voor opgaven in de omgeving voor klimaat, natuur en water. Dat is een vergelijkbare constructie die nu geldt voor de zone Ondernemen met natuur en water. Die zone komt te vervallen in de nieuwe Omgevingsvisie.

In de instructieregel ontwikkelingsperspectieven landbouwgebieden wordt geregeld dat in landbouwgebieden met generieke opgaven en kansen de transitie van voormalige agrarische erven geen beperkingen mogen opleveren voor de omliggende landbouwgebieden. Dat zijn niet de enige ontwikkelingen die beperkingen kunnen opleggen aan landbouwgebieden met generieke opgaven en kansen. Ook uitbreidingen van kernen kunnen gevolgen hebben voor de omliggende landbouwgebieden. De provinciale redeneerlijn zorgt in die situaties voor een zorgvuldige afweging van belangen. Dat is geregeld onder de WAAR-vraag met het criterium over landgebruik dat afhankelijk is van specifieke natuurlijke omstandigheden, waartoe ook grondgebonden landbouw wordt gerekend die in principe voorgaat op andere ruimteclaims dan grondwaterbescherming en klimaatmaatregelen. Daarbij wordt vervolgens wel weer rekening gehouden met collectieve verstedelijkingsopgave van Dagelijks Stedelijk Systeem waarvoor na afweging van alle betrokken belangen ook een claim gelegd kan worden op landbouwgebieden met generieke opgaven en kansen.

Tekstvoorstel:

Afdeling 4.15 ONTWIKKELINGSPERSPECTIEVEN LANDBOUWGEBIEDEN

Artikel 4.123 (werkingsgebieden ontwikkelingsperspectieven landbouwgebieden)

In Overijssel worden de volgende ontwikkelingsperspectieven landbouwgebieden aangewezen en als zodanig geometrisch begrensd:

- a. landbouwgebieden met generieke opgaven en kansen;
- b. landbouwgebieden met gebiedsspecifieke opgaven en kansen.

Artikel 4.124 (instructieregel transformatie (agrarische) bouwpercelen)

- a. Een omgevingsplan voorziet binnen landbouwgebieden met generieke opgaven en kansen bij transformatie van (agrarische) bouwpercelen alleen in nieuwe functies die geen beperking opleveren voor de ontwikkeling van de landbouw in de omgeving van dat bouwperceel.
- b. Een omgevingsplan dat binnen landbouwgebieden met gebiedsspecifieke opgaven en kansen voorziet in een grootschalige aanpassing of uitbreiding van een bestaand of voormalig agrarisch bouwperceel als bedoeld in artikel 4.41 (Kwaliteitsimpuls Agro en Food, grootschalige wijziging agrarisch bouwperceel), verzekert dat de extra investering in ruimtelijke kwaliteit wordt ingezet voor een bijdrage aan de opgaven in de omgeving voor klimaat, natuur en water.
- c. Een omgevingsplan dat binnen landbouwgebieden met gebiedsspecifieke opgaven en kansen bij transformatie van (agrarische) bouwpercelen voorziet in nieuwe functies, waarop artikel 4.11 (Kwaliteitsimpuls Groene Omgeving) van toepassing is, verzekert dat de extra investering in ruimtelijke kwaliteit wordt ingezet voor een bijdrage aan de opgaven in de omgeving voor klimaat, natuur en water.

Toelichting:

De Groene Omgeving bestaat voor een heel groot deel uit agrarische landschappen met ieder hun unieke kenmerken. Het agrarische landschap is hiermee beeldbepalend in onze provincie.

De innovatieve agrarische sector is en blijft belangrijk voor onze provincie. Wij hebben de agrarische ondernemers nodig voor ons voedsel, de regionale economie en als belangrijke beheerders van het landschap. Daarnaast zijn ze een sociale drager op het gebied van leefbaarheid en sociale kwaliteit.

In de nieuwe Omgevingsvisie onderscheiden we landbouwgebieden met generieke opgaven en kansen en landbouwgebieden met gebiedsspecifieke opgaven en kansen. Deze indeling is gebaseerd op de lokale omstandigheden, zoals het water- en bodemsysteem, de aanwezigheid van drinkwaterwinningen of Natura 2000 gebieden. Door rekening te houden met deze omstandigheden, kan de landbouw beter inspelen op de plaatselijke kansen en opgaven.

Door onderscheid te maken tussen ‘landbouwgebieden met generieke opgaven en kansen’ en ‘landbouwgebieden met gebiedsspecifieke opgaven en kansen voor klimaat, water en natuur’ bieden we duidelijkheid over ontwikkelingsrichtingen voor de landbouw. We zoeken daarbij naar een passende balans tussen de landbouw met voldoende verdienvermogen en de draagkracht van de fysieke leefomgeving. In gebiedsprocessen werken we dit in nauw overleg samen met de gebiedspartners en grondeigenaren uit.

In de landbouwgebieden met generieke opgaven en kansen zetten we in op het beschermen van de ruimte voor de landbouw. Deze landbouwgebieden zijn vanuit de aanwezige omgevingscondities bijzonder geschikt zijn voor landbouw. Met name in deze gebieden zetten we in op bescherming van ruimte voor landbouw. Dat betekent dat we het zuinig omgaan met deze landbouwgronden en de landbouw een nadrukkelijke plek geven bij planologische afwegingen. Daarom laten we bij transitie van (agrarische) bouwpercelen uitsluitend nieuwe functies toe die de ontwikkeling van de landbouw in de omgeving van het bouwperceel niet in de weg zitten.

In de landbouwgebieden met gebiedsspecifieke opgaven en kansen zien we naast voedselproductie, ook kansen voor maatschappelijke diensten waarmee ook bijgedragen wordt aan de opgaven op het gebied

van natuur, water en klimaat. We denken daarbij aan combinaties met andere functies zoals bijvoorbeeld recreatie en zorg voor het verbreden van het bedrijfsmodel. Bij de transitie van (agrarische) bouwpercelen bieden we ruimte voor nieuwe functies voor andere maatschappelijke diensten dan voedselproductie, onder dan wel onder de voorwaarde dat de extra investeringen die vereist zijn op grond van de Kwaliteitsimpuls Groene Omgeving (artikel 4.11) worden ingezet voor een bijdrage aan de opgaven in de omgeving voor klimaat, natuur en water. Die voorwaarde wordt ook gesteld op het moment dat met toepassing van de Kwaliteitsimpuls Agro & Food (artikel 4.41) in dit gebied een agrarisch bouwperceel grootschalig wordt aangepast of uitgebreid als dit nodig is voor de bedrijfsontwikkeling van een agrarisch bedrijf. Bijvoorbeeld als er extra ruimte nodig is voor verbreding van de bedrijfsvoering of voor een omschakeling naar duurzame landbouw.

Water en bodem sturend

Waarom ?

Door een kleine aanpassing in de bestaande instructieregel water en bodem sturend wordt de verplichting om te onderbouwen dat de ontwikkeling bijdraagt aan het versterken van het regionale perspectief water en bodem dat voor dat gebied geldt, ook van toepassing op stedelijke gebieden. In de toelichting op de instructieregel komt een tekst te staan over het belang van tijdige afstemming met het waterschap vanwege de kennis en ervaring die daar is met het water- en bodemsysteem.

Strekking aanpassing:

De verplichting om bij nieuwe ontwikkelingen een onderbouwing te leveren op basis van regionale perspectieven water en bodem wordt uitgebreid tot het bestaand bebouwd gebied. Om in de verordening de koppeling te leggen met de kaart waarop de verschillende regionale perspectieven water en bodem sturend staan, wordt een nieuw lid 3 toegevoegd waarin dit wordt geregeld.

In de toelichting wordt duidelijk gemaakt welke opgaven er zijn in bestaand bebouwd gebied en wat moet gebeuren om in die gebieden invulling te geven aan het principe water en bodem sturend.

De toelichting wordt aangevuld met de oproep om vooral het waterschap vroegtijdig te betrekken bij de locatiekeuzes vanwege hun kennis en ervaring met het water- en bodemsysteem.

Verder wordt de tekst van de toelichting op een aantal punten verduidelijkt.

Tekstwijzigingen:

Afdeling 4.4 STUREN OP WATER EN BODEM

Artikel 4.13 (klimaatrobuust water- en bodemsysteem)

1. In omgevingsplannen worden alleen nieuwe ontwikkelingen mogelijk gemaakt als onderbouwd is dat deze ontwikkelingen bijdragen aan het behoud en het versterken van een klimaatrobuust water- en bodemsysteem.
2. In de onderbouwing bedoeld in het eerste lid wordt bij een ontwikkeling ~~in het landelijk gebied in ieder geval~~ duidelijk gemaakt hoe de ontwikkeling bijdraagt aan het regionaal perspectief water en bodem dat op die locatie van toepassing is.
3. Voor de toepassing van lid 2 worden de volgende gebieden aangewezen als regionaal perspectief water en bodem:
  - a. zandgronden;
  - b. IJssel, Vecht en Delta;
  - c. veenweidegebieden;
  - d. bebouwd gebied.

Toelichting

Artikel 4.13 (klimaatrobuust water- en bodemsysteem)

Provinciale ambitie

De ambitie van de provincie is dat regionale watersystemen klimaatbestendig en veilig zijn, voldoende en goed (drink) water bieden voor verschillende functies en waarbinnen het grond- en oppervlaktewater van goede ecologische en chemische kwaliteit is. Ook zet de provincie in op het behoud en herstel van bodemkwaliteit, zodat ook het bodemsysteem de veranderingen kan opvangen die optreden door de opwarming van de aarde en verandering van het klimaat.

Een klimaatrobuust water- en bodemsysteem is een veerkrachtig, regionaal systeem van grondwater, oppervlaktewater en bodem dat gebruiksfuncties in staat stelt om beter mee te bewegen met de effecten van klimaatverandering. Daarin zijn de seizoenseffecten van droogte en natte perioden meer in balans, houden gebruiksfuncties rekening met natuurlijke omstandigheden zoals reliëf en bodemopbouw en is er ruimte om extreme weersomstandigheden op te vangen.

In plaats van het water- en bodemsysteem met technische ingrepen steeds weer aan te passen aan de functiewensen en effecten van klimaatverandering, kiest de provincie voor het uitgangspunt dat het water- en bodemsysteem sturend is voor het landgebruik. Functies voegen zich daarbij naar het peil of waterbeschikbaarheid.

Een robuust water- en bodemsysteem is essentieel voor het toekomstige functioneren van stad en land. Behoud en herstel is nodig om te anticiperen op effecten van klimaatverandering en is een essentiële voorwaarde en een kans voor versterking van natuur, landbouw, waterkwaliteit en beperking van broeikasgasemissies.

Onderzoeksverplichting

Voor de leefbaarheid van Overijssel in de toekomst is het noodzakelijk dat het natuurlijke systeem - meer dan nu - leidend is voor ontwikkelingen. Daarom wil de provincie dat er bij nieuwe ontwikkelingen wordt onderzocht of die passen bij een klimaatrobuust water- en bodemsysteem. Vastgelegd moet worden hoe de ontwikkeling gaat bijdragen aan het behoud en het versterken van dat systeem. In de toelichting op het omgevingsplan wordt hiervoor een onderbouwing geleverd. Nieuwe ontwikkelingen zijn ontwikkelingen waarvoor het geldende omgevingsplan moet worden gewijzigd. Als een gebied geherstructureerd wordt, biedt dat de kans om de nieuwe ontwikkelingen in het bestaande bebouwde gebied zo vorm te geven dat die bijdragen aan een klimaatrobuust water- en bodemsysteem.

Regionale perspectieven water en bodem

Overijssel kent ~~in het landelijk gebied~~ vier verschillende gebieden op basis van het aanwezige water- en bodemsysteem (zie kaart) met elk een eigen regionaal perspectief voor water en bodem voor de (middel)lange termijn (2030-2050). Ontwikkelingen ~~in het landelijke gebied~~ moeten bijdragen aan het regionaal perspectief water en bodem dat op die locatie van toepassing is.

Zandgronden: op langere termijn speelt bij de zandgronden de onzekerheid dat wateraanvoer in gebieden waar dit nu nog mogelijk is, in de toekomst niet meer gegarandeerd is.

Op ~~De~~ hogere zandgronden zonder de mogelijkheid van externe wateraanvoer ~~is~~ het perspectief ~~is~~ gericht op een vergroting van de watervoorraad in het voorjaar zodat grondwater langer beschikbaar blijft. Dit kan bereikt worden door een tragere waterafvoer, hogere grondwaterstanden en een vergrootte sponswerking van de bodem (water vasthouden). Daarnaast kunnen grotere beekdalen en overstromingsvlakten de

piekbuien beter verwerken en vermindert wateroverlast lager in het systeem. Met deze maatregelen zal de concurrentie om water in het voorjaar en de zomer afnemen, omdat de grondwatervoorraad langer op peil blijft.

Op zandgronden met de mogelijkheid voor wateraanvoer: hier is het perspectief gericht op het opvangen van de gevolgen van extreme neerslag en tijdelijke tekorten. Het watersysteem kan piekbuien beter verwerken waardoor wateroverlast en hinder lager in het systeem beperkt blijft. Zorgvuldig beheer van de (grond)watervoorraad moet ervoor zorgen dat ook bij droogte voldoende water beschikbaar blijft voor de aanwezige functies. Bij het wegzakken van het (grond) waterpeil zal, zolang er voldoende oppervlaktewater is, aanvulling plaats vinden vanuit de IJssel en het IJsselmeer. Dit gebiedsvreemde water is voor een aantal gebruiksfuncties van onvoldoende kwaliteit. Omdat wateraanvoer van buiten het gebied steeds vaker niet mogelijk zal zijn, is het lange termijnperspectief gericht op het onafhankelijk worden van de aanvoer.

De IJssel, Vecht en Delta: het perspectief voor de IJssel en Delta is een klimaatrobuust watersysteem met hoge ecologische kwaliteit dat extremen kan opvangen door (internationaal) integraal riviermanagement en hoogwaterbeschermingsmaatregelen. Het perspectief voor de Vecht is een klimaatrobuuste half-natuurlijke laaglandrivier van hoge ecologische kwaliteit, voldoende afvoer jaarrond en afvlakking van extremen door integraal riviermanagement van bron tot monding.

De Veenweidegebieden: hier is het perspectief gericht op het beperken van de bodemdaling en minimalisering van broeikasgasemissies. Dat kan door waterstanden te verhogen waarbij de gebruiksfunctie het peil volgt. Zo draagt dit perspectief ook bij aan klimaatadaptatie en -mitigatie. Wij zoeken in gebiedsprocessen naar passende maatregelen waarbij oog is voor perspectief voor de landbouw, de leefbaarheid van het platteland en het economische perspectief van het hele gebied.

Bebouwd gebied: hier is het perspectief gericht op het niet verder vergroten en tegengaan van de klimaatopgave. We vragen bij locatiekeuzes voor nieuwe verstedelijking rekening te houden met de bodem en de plek in het watersysteem en kwetsbare plekken te mijden. We willen voorkomen dat - als er op kwetsbare plekken gebouwd wordt - problemen in kosten, tijd en locatie worden afgewenteld. Voor bestaande bebouwing en infrastructuur vragen we gemeenten en initiatiefnemers om bij renovatie of herbouw van bestaande bebouwing en infrastructuur op kwetsbare plekken het ontwerp te heroverwegen.

Samen met gemeenten en waterschappen, werken we de regionale perspectieven voor bodem en water verder uit en maken we inzichtelijk hoe deze perspectieven richting gaan geven aan ruimtelijke ontwikkelingen.

Weging waterbelang

Het is een wettelijke verplichting van de gemeente om het waterschap om advies te vragen voor de weging van het waterbelang (paragraaf 5.1.3 Besluit kwaliteit leefomgeving). We vinden het belangrijk dat gemeenten het waterschap zo vroeg mogelijk in het planproces betrekken bij nieuwe ontwikkelingen. Het waterschap beschikt over veel kennis van het regionale water- en bodemsysteem. Voor een goede afweging van alle betrokken belangen in het kader van evenwichtige toedeling van functies aan locaties, is een brede insteek van het waterbelang nodig. Dat begint al bij de locatiekeuze, waar de vraag aan de orde gesteld moet worden of het gebied - gelet op het water- en bodemsysteem - geschikt is voor de beoogde functie. Voor de provincie weegt het advies van het waterschap zwaar bij de beoordeling of is voldaan aan de instructieregel sturen op water en bodem.

Paragraaf 4.5.3 Werklocaties (bedrijventerreinen en kantorenlocaties)

Waarom?

In de tekst van de nieuwe Omgevingsvisie staat dat we sturend willen zijn specifiek op behoud van HMC (hogere milieu categorie 3, 4, 5) bedrijventerreinen en watergebonden kavels. Ook het rijk spreekt deze urgentie uit en zoekt naar adequaat beleid via de Ruimtelijk economische visie en de Nota Ruimte. Het besef bij rijk, provincies en gemeenten is met name gevoed door oproep van ondernemers, VNO-NCW, MKB-Nederland en de Ports van Twente, Deventer en Zwolle om als overheden hierop beleid in te richten.

Met de bewoordingen in de visie van 'sturing op HMC en watergebondenheid van kavels' spreekt de provincie de ambitie uit, maar in de uitvoering moet het zijn beslag krijgen. In de programmeringsafspraken vangen we deze aspecten niet geheel op omdat die vooral gericht zijn op nieuw te ontwikkelen bedrijventerrein.

Om te zorgen dat gemeenten deze sturing verankeren hun omgevingsplan worden in de Omgevingsverordening twee nieuwe instructieregels opgenomen. Daarmee wordt sturing gegeven op de ambities in de Omgevingsvisie voor bedrijventerreinen met hogere milieucategorieën en watergebonden bedrijventerreinen.

Strekking inhoud:

De instructieregel voor bedrijventerreinen waar op grond van het geldende omgevingsplan activiteiten in milieucategorie 3, 4 en 5 zijn toegestaan, verplicht gemeenten om de milieugebruiksruimte die nu geregeld is, te handhaven. Er komt bij deze instructieregel geen kaart: bepalend is wat er in het omgevingsplan nu al is geregeld voor zwaardere bedrijvigheid. Het eerste lid is vrij absoluut geformuleerd. Om te voorkomen dat ook gewenste transities op of in de nabijheid van dit type bedrijventerreinen door het verbod op inperking van milieugebruiksruimte worden getroffen, is in lid 2 de mogelijkheid om af te wijken ingebouwd.

De instructieregel voor watergebonden bedrijventerreinen verplicht gemeenten om in hun omgevingsplan te regelen dat zich hier alleen watergebonden bedrijven kunnen vestigen. De bedrijventerreinen waarvoor deze instructieregel gaat gelden, worden in de Omgevingsverordening aangewezen en op kaart gezet. Deze instructieregel geldt niet alleen voor nieuw te ontwikkelen watergebonden bedrijventerreinen, maar ook voor bestaande bedrijventerreinen die ontwikkeld zijn voor watergebonden bedrijvigheid. Daar kunnen op dit moment bedrijven gevestigd zijn die niets doen met gebruik van of vervoer over water.

De opdracht aan de gemeente is om binnen de aangewezen gebieden niet-watergebonden bedrijven in het omgevingsplan 'specifiek te bestemmen'. Wanneer deze zittende bedrijven op deze locatie stoppen, moeten hun opvolgers wel weer watergebonden zijn. Deze constructie moet ervoor zorgen dat aangewezen watergebonden bedrijventerreinen op termijn weer beschikbaar komt voor bedrijven die wel gebruik maken van het water of afhankelijk zijn van vervoer over water.

Tekstwijzigingen:

Artikel 4.26a (bedrijventerreinen en milieuzonering)

1. Omgevingsplannen die betrekking hebben op bedrijventerreinen waarop activiteiten zijn toegestaan in milieucategorie 3, 4 en 5 als bedoeld in de VNG-handreiking Activiteiten en milieuzonering, moeten blijven voorzien in regels voor deze locaties en voor de omgeving van deze

locaties die gericht zijn op het handhaven van de bestaande milieugebruiksruimte voor activiteiten in deze milieucategorieën.

2. In afwijking van het eerste lid kan een omgevingsplan nieuwe ontwikkelingen toelaten die de aanwezige milieugebruiksruimte kunnen aantasten als die van groot openbaar en bovenlokaal belang zijn en mits aannemelijk gemaakt is dat daarvoor geen reële alternatieven zijn.

Toelichting artikel 4.26a (bedrijventerreinen en milieuzonering)

Provinciaal belang

In Overijssel is het aanbod van bedrijventerrein waarop activiteiten in de hogere milieucategorieën zijn toegestaan relatief beperkt. Dit aanbod staat onder druk door transformatie en herstructurering. Door het toevoegen van milieugevoelige functies op of in de nabijheid van bedrijventerrein waar tot dan activiteiten waren toegestaan in de hogere milieucategorieën, wordt de milieugebruiksruimte voor dit type bedrijvigheid steeds verder ingeperkt.

De ontwikkeling van nieuw bedrijventerrein voor bedrijvigheid in de hogere milieucategorieën is een complexe opgave. Een vervangende locatie voor een bestaand bedrijventerrein in de hogere milieucategorieën dat getransformeerd wordt ten behoeve van andere stedelijke functies, is daardoor niet eenvoudig te realiseren. Het is daarom belangrijk om zuinig te zijn op bestaande bedrijventerreinen die in de behoefte kunnen voorzien aan locaties waar hogere milieucategorieën zijn toegestaan. Een van de redenen waarom we sturen op behoud van bestaande bedrijventerreinen met hogere milieucategorieën (3, 4, 5) is dat we dit type bedrijventerrein nodig hebben voor de transitie naar een circulaire economie en de energietransitie.

Het past bij het principe van zuinig en zorgvuldig ruimtegebruik dat we inzetten op het behoud van het bestaande areaal aan werklocaties en van de geldende milieucategorieën. Zuinig en zorgvuldig ruimtegebruik betekent dat bij vraag naar bedrijventerrein dat geschikt is voor hogere milieucategorieën, altijd eerst gekeken wordt naar mogelijkheden om bestaand bedrijventerrein daarvoor te benutten, bijvoorbeeld door herstructurering. Het blijft bij het toepassen van het principe van zuinig en zorgvuldig ruimtegebruik overigens mogelijk om het bestaand bebouwd gebied uit te breiden met nieuw bedrijventerrein, als inbreiding in redelijkheid niet mogelijk is.

Milieuzonering

Het onderscheid in lagere en hogere milieucategorieën is gebaseerd op de VNG-handreiking 'Activiteiten en milieuzonering' (2024). Die handreiking vervangt de eerdere VNG-publicatie 'Bedrijven en milieuzonering' uit 2009. De handreiking 'Activiteiten en milieuzonering' ondersteunt de uitvoeringspraktijk bij keuzes over de toelaatbaarheid en inpassing van milieuhinderlijke activiteiten onder de Omgevingswet. Het basisprincipe is nog steeds functiescheiding (waar nodig) en inwaartse zonering ten opzichte van milieugevoelige functies. In de nieuwe handreiking wordt gewerkt met zones met oplopende beschikbare milieugebruiksruimte per activiteit.

Handhaven aanwezige milieugebruiksruimte op bedrijventerreinen

De instructieregel bedrijventerreinen en milieuzonering verplicht gemeenten om de bestaande ruimte op bedrijventerreinen voor bedrijfsactiviteiten in de hogere milieucategorieën in principe te handhaven. Inperking van de bestaande milieugebruiksruimte op dit type bedrijventerrein is alleen toegestaan als zich op of in de nabijheid van het bedrijventerrein nieuwe ontwikkelingen aandienen die van groot openbaar en bovenlokaal belang zijn en waarvoor aannemelijk gemaakt is dat daarvoor geen reële alternatieven zijn. Dit is geformuleerd als een afwijkingsmogelijkheid onder voorwaarden en voorkomt dat ook gewenste

transities op of in de nabijheid van dit type bedrijventerreinen getroffen worden door het verbod op inperking van milieugebruiksruimte in lid 1.

Daarbij tekenen we aan dat woningbouwlocaties en nieuwe bedrijventerreinen die bedoeld zijn voor lokale behoefte van bovenlokaal belang kunnen zijn, vanwege de bijdrage die deze locaties conform de programmeringsafspraken leveren aan het aanbod voor de regio. In dat geval kan dus ook een beroep gedaan op de uitzonderingsmogelijkheid in het tweede lid.

Artikel 4.26b (aanwijzing watergebonden bedrijventerreinen)

1. Als watergebonden bedrijventerreinen zijn de volgende gebieden in Overijssel aangewezen en als zodanig geometrisch begrensd:
  - a. Almelo: Haven Almelo, Haven Businesspark XL-1
  - b. Deventer: Bergweide 4
  - c. Enschede: Haven Enschede
  - d. Hardenberg: Bruchterweg-Nieuwe Haven
  - e. Hengelo: Haven Hengelo Twentekanaal
  - f. Hof van Twente: Havens Delden, Goor, Markelo
  - g. Kampen: Haatlandhaven, Zuiderzeehaven
  - h. Zwartewaterland: terminal Hasselt, Industriehaven Genemuiden, Zwartsluis/Kranerweerd
  - i. Zwolle: Voorst (Katwolderhaven, Scaniahaven, Katwolderhaven, (olie)terminals Katwolderweg)

2. Artikel 4.26c (instructieregel watergebonden bedrijventerreinen)

1. Omgevingsplannen die betrekking hebben op watergebonden bedrijventerreinen laten in deze gebieden uitsluitend bedrijvigheid toe die gebruik maakt van vervoer over water of anderszins afhankelijk is van de toegang tot oppervlaktewater.
2. In afwijking van het eerste lid kan een omgevingsplan bedrijvigheid toelaten die geen gebruik maakt van (vervoer over) water voor zover het gaat om bedrijven die daar al gevestigd zijn.

Toelichting artikel 4.26b en 4.26c (watergebonden bedrijventerreinen)

Provinciaal belang

We zien met name in onze binnenhavens kansen voor de transitie naar een circulaire economie. De toenemende vraag naar havengebruik, op- en overslag via water, vraagt sturing op huisvesting van watergebonden bedrijvigheid en een efficiënt gebruik van kadefaciliteiten in binnenhavens. We gaan zuinig om met de voorraad van watergebonden kavels door deze te behouden voor watergebonden bedrijven die daadwerkelijk gebruik maken van de kadefaciliteiten of anderszins afhankelijk zijn van de toegang tot oppervlaktewater.

Kadefaciliteiten

Locaties met geschikte kadefaciliteiten voor de industrie zijn schaars en het ontwikkelen van dit soort bedrijventerreinen is zowel lastig als kostbaar. Daarom is het belangrijk om de beschikbare ruimte in binnenhavens en kavels aan het water te behouden, te reserveren en optimaal te benutten voor watergebonden bedrijvigheid. In de gemiddelde binnenhaven wordt nu een groot deel van de kavels aan het water gebruikt door bedrijven die geen watergebonden activiteiten uitvoeren. Vaak zijn deze kavels wat

betreft ligging, vorm, omvang, milieucategorie en bereikbaarheid, uitstekend geschikt voor watergebonden bedrijfsactiviteiten.

Reserveren watergebonden bedrijventerreinen voor watergebonden bedrijfsactiviteiten

Met de instructieregel ‘watergebonden bedrijventerreinen’ reserveren we locaties aan vaarwater die aangewezen zijn als ‘watergebonden bedrijventerreinen’ voor bedrijvigheid die ook daadwerkelijk gebruik maakt van de gebruiksmogelijkheid die de ligging aan water biedt. Deze instructieregel geldt niet alleen voor kavels die nog moeten worden uitgegeven, maar ook voor kavels die op dit moment in gebruik zijn bij bedrijven die geen watergebonden activiteiten uitvoeren. Voor die bedrijven geldt dat gemeenten in het omgevingsplan kunnen regelen dat op die locatie hun bedrijfsactiviteiten mogen blijven uitoefenen. Dit is geregeld in de afwijkingsmogelijkheid in lid 2 van de instructieregel. De regeling in het gemeentelijk omgevingsplan moet zo worden ingericht dat wanneer de niet-watergebonden bedrijvigheid op die locatie eindigt, het volgende bedrijf dat zich daar vestigt wel een watergebonden bedrijf moet zijn.

Aanpassing Omgevingsverordening – stedelijke centra

Waarom?

In de nieuwe Omgevingsvisie wordt het begrip ‘stedelijke centra’ niet meer gebruikt. Dit begrip wordt op dit moment onder andere gebruikt in de instructieregel voor grootschalige detailhandel op perifere locaties. Inhoudelijk wijzigt het beleid voor grootschalige detailhandel op perifere locaties niet.

Strekking aanpassing:

Voor de instructieregel voor grootschalige detailhandel op perifere locaties schrappen we het begrip ‘stedelijke centra’ en benoemen we dat deze regel geldt voor de kernen Almelo, Borne, Deventer, Enschede, Hengelo, Kampen, Oldenzaal en Zwolle. Dit levert een aanpassing op van artikel 4.21 (grootschalige detailhandel op perifere locaties) en van artikel 1.1 (begripsbepalingen).

Tekstwijzigingen:

Artikel 4.21 (grootschalige detailhandel op perifere locaties)

1. In afwijking van Artikel 4.18, eerste lid kan in ~~stedelijke centra~~ de kernen Almelo, Borne, Deventer Enschede, Hengelo, Kampen, Oldenzaal en Zwolle nieuwe grootschalige detailhandel worden toegestaan op perifere locaties, alleen als:
  - a. voor deze vorm van grootschalige detailhandel aantoonbaar geen ruimte gevonden of gemaakt kan worden binnen of direct aansluitend aan het kernwinkelgebied van de kern; en
  - b. aangetoond is dat de vestiging niet leidt tot onevenredige aantasting van het voorzieningenniveau of de leegstand in de regio of de vitaliteit van kernwinkelgebieden of een onevenredige aantasting van het woon-, leef- en ondernemersklimaat in de kernen; en
  - c. regionale afstemming heeft plaatsgevonden met buurgemeenten en Gedeputeerde Staten.
2. De vestiging van een grootschalige detailhandel op een locatie buiten het kernwinkelgebied als bedoeld in lid 1, wordt alleen mogelijk gemaakt met een omgevingsvergunning voor omgevingsplanactiviteit waarbij afgeweken wordt van het geldende omgevingsplan (buitenplanse omgevingsplanactiviteit) op basis van een concreet verzoek.

Artikel 1.1 (begripsbepalingen)

...

~~stedelijke centra~~

~~de steden Almelo, Borne, Deventer, Enschede, Hengelo, Kampen, Oldenzaal en Zwolle~~

...

Toelichting:

Artikel 4.21 (grootschalige detailhandel op perifere locaties)

De vestiging van nieuwe grootschalige detailhandel buiten kernwinkelgebieden moet ook in de ~~stedelijke centra~~ de kernen Almelo, Borne, Deventer Enschede, Hengelo, Kampen, Oldenzaal en Zwolle een uitzondering blijven. Daarom mag hiervoor niet op voorhand (zonder een concrete aanvraag) ruimte worden geboden in bestemmingsplannen. Wanneer zich een initiatief voordoet, kan daarvoor de route van een buitenplanse afwijking worden gevolgd, zoals mogelijk wordt gemaakt voor omgevingsplanactiviteiten waarvoor afgeweken wordt van het geldende omgevingsplan (artikel 5.21, lid 2 onder b Omgevingswet).

Met deze regeling wordt voldaan aan afspraken die met het Rijk zijn gemaakt over grootschalige detailhandel met regionale effecten, gelet op de mogelijke gevolgen die dat soort vestigingen kunnen hebben voor het voorzieningenniveau in binnensteden.

Aanpassing Omgevingsverordening – energiesysteem

Waarom?

In de Overijsselse energievisie hebben we aangegeven dat we voor een toekomstbestendig, betaalbaar, betrouwbaar, veilig, duurzaam en rechtvaardig energiesysteem inzetten op een gebalanceerde energiemix. Een eerste stap om dit te bereiken is om bij nieuwe ontwikkelingen na te denken over de impact van die ontwikkelingen op het energiesysteem, waarbij met name de belasting van het elektriciteitsnet vanwege de huidige congestieproblematiek aandacht vraagt. Dit betekent ook dat gemeenten bij omgevingsplannen die voorzien in nieuwe ontwikkelingen nadenken over de effecten op het energiesysteem.

Strekking aanpassing

De instructieregel stelt een motiveringseis aan gemeenten bij nieuwe ontwikkelingen die een aansluiting nodig hebben op het energiesysteem. In de onderbouwing van de wijziging van het omgevingsplan moeten gemeenten laten zien hoe rekening wordt gehouden met de effecten van de nieuwe ontwikkelingen op de energiebalans op het energiesysteem. Daarbij moeten ze ook nagaan of er maatregelen mogelijk zijn waarmee negatieve effecten op de energiebalans worden voorkomen.

Tekstvoorstel

Artikel 1.1 (Begripsbepalingen):

...

energiesysteem

de verbinding tussen vraag en aanbod (opwek en gebruik), transport en opslag van verschillende energievormen

...

Afdeling 4.16 ENERGIESYSTEEM

Artikel 4.125 (instructieregel energiesysteem)

1. In een omgevingsplan dat nieuwe ontwikkelingen mogelijk maakt waarbij sprake is van gebruik, productie of transport van energie, wordt rekening gehouden met de effecten daarvan op het energiesysteem.
2. In de onderbouwing van het omgevingsplan bedoeld in het eerste lid, wordt gemotiveerd welke maatregelen zijn afgewogen waarmee negatieve effecten op het energiesysteem voorkomen kunnen worden.

Toelichting artikel instructieregel energiesysteem

Provinciaal belang

In de Overijsselse Energievisie hebben we aangegeven dat we in Overijssel kiezen voor een toekomstbestendig, betaalbaar, betrouwbaar, veilig, duurzaam en rechtvaardig energiesysteem. We willen een gevarieerde energiemix met een grotere rol voor energiebesparing, warmte, waterstof en biogas/groen gas. Met gemeenten en netbeheerders voeren we het gesprek hoe we dit kunnen bereiken. Dit doen we langs de lijnen van sneller bouwen, programmeren & prioriteren van uitbreidingen van het energiesysteem en beter benutten van het bestaande en toekomstige energiesysteem.

Het is van provinciaal belang dat gemeenten bij nieuwe ontwikkelingen nadenken over de impact van die ontwikkelingen op het energiesysteem, waarbij met name de belasting van het elektriciteitsnet vanwege de mogelijke congestieproblematiek aandacht vraagt. Dit maakt slimme keuzes en adaptief handelen noodzakelijk.

Gemeenten hebben door het toelaten van bepaalde energievragende en/of energieleverende functies in bepaalde gebieden invloed op de belasting van het energiesysteem. Voor een evenwichtige toedeling van functies aan locaties is het belangrijk dat er goed gekeken wordt naar de effecten van het toelaten van een energievragende en/of energieleverende functie op een bepaalde locatie op de ontwikkelingsmogelijkheden voor andere (maatschappelijke) functies in de (ruime) omgeving.

De effecten van nieuwe ontwikkelingen met impact op het energiesysteem, kunnen gemeentegrensoverschrijdend zijn en zijn dat in veel gevallen ook. Tegelijkertijd is sprake van een gedeeld belang om het energiesysteem ook in de toekomst goed te laten functioneren.

Gevolgen nieuwe ontwikkelingen

Nieuwe ontwikkelingen kunnen grote effecten hebben op het energiesysteem en de mogelijkheden voor andere ontwikkelingen in de omgeving. Daarom vragen we van gemeenten om in een vroegtijdig stadium van de planontwikkeling de mogelijke effecten op het energiesysteem goed in beeld brengen en die in de afwegingen te betrekken. We verwachten van gemeenten en initiatiefnemers dat zij goed nadenken over mogelijke maatregelen om negatieve effecten op het energiesysteem te voorkomen of te beperken. Dat kunnen alternatieve mogelijkheden zijn die minder impact hebben op het energiesysteem.

Motiveringseis

De regeling voorziet in een bijzondere motiveringsplicht, om te verzekeren dat aan de effecten van nieuwe ontwikkelingen op het energiesysteem in een vroegtijdig stadium van de planontwikkeling aandacht wordt geschonken. Daarbij verwachten we van gemeenten dat zij in deze motivering in ieder geval de ambities betrekken voor de ontwikkeling van het energiesysteem zoals vastgelegd in de provinciale Energievisie, waaronder in ieder geval de ambitie van een gevarieerde energiemix van warmte, waterstof, biogas en elektriciteit.

De afwegingen die de gemeente maakt, worden verantwoord in de toelichting op de wijziging van het omgevingsplan. Daarvoor zou een aparte energieparagraaf kunnen worden opgenomen in de toelichting.

We ontwikkelen samen met gemeenten een handreiking die de gemeenten gaat helpen om een onderbouwing te leveren waarmee zij voldoen aan de motiveringseis in dit artikel.

Overigens blijven daarnaast op nieuwe ontwikkelingen de generieke bepalingen in [Afdeling 4.2](#) en [Afdeling 4.3](#) (principes van zuinig en zorgvuldig ruimtegebruik, ontwikkelingsperspectieven en gebiedskenmerken) van toepassing.

Aanpassing Omgevingsverordening – algemene toelichting

0.1 Ambitie en bestuursfilosofie van de provincie Overijssel

~~In de Omgevingsvisie Overijssel geven we onze visie op de fysieke leefruimte in Overijssel, hoe we – samen met onze partners – vorm en kleur willen geven aan die ruimte en hoe wij als provincie ons daar de komende jaren voor inzetten. Duurzaamheid, ruimtelijke kwaliteit, sociale kwaliteit en gezondheid zijn daarbij de leidende principes of 'rode draden'.~~

~~In de Omgevingsvisie benoemen we de onderwerpen die de provincie op dit moment tot haar belang rekent. Per thema is nader uitgewerkt wat de provinciale ambities zijn. In paragraaf 4.2 van de Omgevingsvisie zijn de provinciale ambities op hoofdlijnen samengevat.~~

~~In de Omgevingsvisie hebben we het instrumentarium aangewezen waarmee wij aan de ene kant ruimte bieden aan de sociaaleconomische ontwikkeling van Overijssel en tegelijkertijd de kwaliteit van het Overijssels landschap versterken. Instrumentarium waarmee wij als provincie onze ambities realiseren en waarmee tegelijk partners ruimte houden hun eigen doelen te realiseren.~~

In de Omgevingsvisie Overijssel geven we onze integrale visie op de fysieke leefruimte in Overijssel. In de visie benoemen we onze ambities, doelen en het provinciale beleid zoals we die ook door middel van deze Omgevingsverordening willen vormgeven. We beschrijven in de Omgevingsvisie hoe wij de uitvoering zien van dat beleid in de verschillende gebieden van Overijssel.

In de Omgevingsvisie constateren we dat het niet gaat passen als we alle opgaven naast in elkaar in de ruimte zouden plaatsen. Daarom moeten we zuinig, zorgvuldig en meervoudig met die ruimte omgaan. Dit vraagt om het maken van keuzes, het goed inpassen van ontwikkelingen en het grijpen van kansen. We zoeken daarom naar samenhangende oplossingen en verweving van opgaven. Hierdoor kunnen opgaven elkaar versterken.

In gebieden moeten alle belangen die bij een ontwikkeling betrokken zijn zorgvuldig worden afgewogen. In de Omgevingsvisie is een provinciale redeneerlijn ontwikkeld die ervoor moet zorgen dat provinciale belangen daarin op een evenwichtige wijze in de totale belangenafweging worden meegenomen. In de Omgevingsvisie worden vier leidende principes benoemd die we daarbij als uitgangspunt gebruiken:

- duurzaam omgaan met ruimte en voorraden;
- water- en bodem sturend;
- inzetten op krachtige DSS-regio's.
- voortbouwen op onze bestaande netwerken.

Naast ruimtelijke aspecten spelen in ons beleid ook sociaal-maatschappelijke en economische aspecten een rol. Die wegen we mee met behulp van de rode draden ruimtelijke kwaliteit, sociale kwaliteit, gezondheid en duurzaamheid. Ook in ons economische beleid zetten we in op het versterken van de brede welvaart.

In onze Omgevingsvisie bakenen we af wat we op grond van wettelijke taken moeten doen voor de fysieke leefomgeving in onze provincie en wat we daarnaast van provinciaal belang vinden. We sturen met ons beleid en met ons uitvoeringsinstrumentarium zoveel mogelijk op doelen, zodat er ruimte blijft voor maatwerk en gebiedseigen oplossingen. Daardoor kan flexibel worden ingespeeld op nieuwe ontwikkelingen.

Bestuursfilosofie

De provincie Overijssel streeft naar maatschappelijke resultaten die belangrijk zijn voor de bewoners van Overijssel. Daarvoor:

- pakken we complexe maatschappelijke uitdagingen integraal en samen met publieke, private en maatschappelijke partners aan;
- bieden we bestuurlijke partners op het meest geëigende schaalniveau ruimte om op eigen gezag te handelen;
- beperken we bestuurlijke en ambtelijke drukte door eenvoudige en heldere regels.

0.1.1 Instrumentenkoffer

De provincie beschikt over een palet aan instrumenten waarmee zij haar ambities realiseert. ~~Deze instrumenten volgen uit de drie 'productielijnen' van de provincie: visie, waarborg en realisatie.~~

~~De productielijn 'visie' omvat instrumenten als de Omgevingsvisie Overijssel en het verwerven en delen van kennis. De productielijn 'realisatie' omvat instrumenten als (prestatie)afspraken, gebiedsontwikkeling- en uitvoeringsprojecten (inclusief inpassingsplan) en subsidies en fondsen. De verordening is één van de instrumenten uit de productielijn 'waarborg'. Hieronder vallen ook toezicht en handhaving en instrumenten als zienswijze, bezwaar en aanwijzing.~~

Het gaat daarbij allereerst om beleidsinstrumenten zoals de Omgevingsvisie en de verplichte en vrijwillige programma's op basis van de Omgevingswet. Ook het (gezamenlijk) kennis verwerven en delen beschouwen we als beleidsinstrument. Daarnaast beschikken we over uitvoeringsgerichte instrumenten zoals gebiedsontwikkelingen, (prestatie)afspraken, uitvoeringsprojecten (al dan niet inclusief een projectbesluit) en subsidies en fondsen. De Omgevingsverordening is een instrument waarmee de juridische doorwerking van beleid verzekerd kan worden. Het borgen van beleid doen we verder met toezicht en handhaving en instrumenten als zienswijze, het instellen van beroep en het nemen van instructiebesluiten.

Bij de inzet van instrumenten streven we naar toepassing van de meest optimale mix, zodat effectief en efficiënt resultaat wordt geboekt voor alle ambities en doelstellingen van de Omgevingsvisie. ~~De keuze voor inzet van deze instrumenten bepalen we aan de hand van drie criteria die de hoofdlijnen vormen van onze bestuursfilosofie:~~ De keuze voor inzet van deze instrumenten bepalen we aan de hand van deze drie criteria:

- realisatie door partnerschap en positie bewoners: met welk participatievorm kunnen we maatschappelijke opgaven zo goed mogelijk aanpakken en is het in belang van de rechtsstaat?
- effectiviteit: met welk instrument kan het doel het best worden bereikt?
- doelmatigheid: welk instrument voorkomt onevenredige administratieve lasten en/of bestuurlijke drukte?

0.1.2 Inzet van de verordening

We zetten de verordening in voor onderwerpen waarvoor de provincie het belangrijk vindt dat de doorwerking van het beleid van de Omgevingsvisie juridisch geborgd is. Er wordt niet meer geregeld dan nodig is voor het belang zoals dat in de Omgevingsvisie is verwoord en in programma's wordt uitgewerkt. ~~De verordening voorziet ten opzichte van de Omgevingsvisie dus niet in nieuw beleid.~~

Uitgangspunt voor het stellen van regels in de verordening zijn de drie criteria:

- realisatie door partnerschap;

- effectiviteit (decentraal wat kan, centraal wat moet en ruimte voor partners); en
- doelmatigheid (deregulering en helderheid).

Dit betekent onder andere dat we met de regels die we stellen ~~medeoverheden~~ ~~partners als gemeenten, waterschappen~~, ondernemers en bewoners zoveel mogelijk in positie brengen om verantwoordelijkheid te nemen. Ook regelen we niet meer dan strikt noodzakelijk. De inzet van de verordening beperkt zich tot die onderdelen van het beleid waarvoor de inzet van algemene regels noodzakelijk is om provinciale belangen veilig te stellen of noodzakelijk is om uitvoering te geven aan wettelijke verplichtingen. Dubbelingen met andere regelgeving vermijden we. Wat ergens anders geregeld is, bijvoorbeeld in de Omgevingswet of sectorale wet- en regelgeving, wordt niet nog eens geregeld in deze verordening. Daarmee voorkomen we extra regeldruk.

Bij de flexibiliteitsbepalingen in deze verordening is het uitgangspunt 'decentraal wat kan, centraal wat moet' toegepast. We kiezen voor ruime afwijkingsmogelijkheden en in principe niet voor ontheffingsconstructies. Ook is zoveel mogelijk gekozen voor positief geformuleerde voorwaarden. In enkele gevallen was het niet goed mogelijk om een bepaling te formuleren als een 'ja, mits-constructie' en is een bepaling voor de benodigde juridische helderheid toch geformuleerd als een 'nee, tenzij-constructie'.

Bij het stellen van regels die zich richten op de evenwichtige toedeling van functies aan locaties, is volgens de geest van de Omgevingswet in principe afgezien van rechtstreeks werkende regels.

Een uitzondering op deze regel wordt gevormd door de geitenstop. Met rechtstreeks werkende regels is de bevrozende werking van het voorbereidingsbesluit van 28 september 2018 overgenomen. Omdat het bij de geitenstop gaat om een tijdelijk verbod om het aantal geiten uit te breiden als voorzorgsmaatregel in afwachting van de resultaten van landelijk onderzoek, is een ruime termijn genomen voor de instructie om de geitenstop te regelen in omgevingsplannen. In de tussentijd zorgen de rechtstreeks werkende regels ervoor dat het aantal geiten niet kan toenemen.

0.1.3 Status van de Omgevingsverordening

De Omgevingsverordening richt zich - net zo breed als de Omgevingsvisie Overijssel - op de fysieke leefomgeving in de provincie Overijssel. Dit betekent dat regels worden gesteld op het gebied van ~~de ruimtelijke ordening, infrastructuur, watersystemen, water, bodem, landschappen, natuur en cultureel erfgoed~~ ruimte, erfgoed, water, bodem, klimaat, milieu, gezondheid, natuur, landbouw, landschap, wonen, werken, recreëren, mobiliteit, ondergrond, netwerken en cultuur. Daarmee geven we invulling aan de opdracht van artikel 2.6 van de Omgevingswet om één omgevingsverordening vast te stellen met daarin alle provinciale regels voor de fysieke leefomgeving in Overijssel.

Rechtsbescherming

De Omgevingsverordening Overijssel 2024 bevat algemene regels. Tegen het besluit tot vaststelling van algemene regels staan daarom geen bezwaar- en beroepsmogelijkheden open. Wel kunnen belanghebbenden in procedures tegen bijvoorbeeld omgevingsplannen, de onverbindendheid van de Omgevingsverordening inroepen.

Artikel 2.32 van de Omgevingswet biedt de mogelijkheid om ontheffing te verlenen van instructieregels. De ontheffing is bedoeld voor gevallen die in het algemeen voorzienbaar zijn, maar niet in het specifieke geval. In artikel 2.32, lid 5 is bepaald dat een ontheffing alleen wordt verleend als de uitoefening van de taak of bevoegdheid waarvoor ontheffing wordt gevraagd onevenredig wordt belemmerd in verhouding tot het belang dat wordt gediend met de regel waarvan ontheffing wordt gevraagd.

Ontheffing van instructieregels in een omgevingsverordening voor de inhoud van het omgevingsplan is mogelijk, als deze verordening dit zelf zo bepaalt (artikel 2.32, eerste lid, Omgevingswet). In de Omgevingsverordening Overijssel 2024 wordt deze bevoegdheid toegekend aan Gedeputeerde Staten voor alle instructieregels in [Artikel 1.4](#) (hardheidsclausule instructieregels).

Wanneer een ontheffing is verleend of geweigerd, kan hiertegen door belanghebbenden bezwaar en beroep worden ingesteld. De procedure daarvoor is geregeld in de Algemene wet bestuursrecht (Awb).

Bewoners van Overijssel worden bij elke wijziging van de Omgevingsvisie en de Omgevingsverordening betrokken, in ieder geval volgens de openbare voorbereidingsprocedure. [In de Participatieverordening is vastgelegd wanneer en hoe betrokken partijen in de gelegenheid worden gesteld om vroegtijdig inbreng te leveren bij aanpassingen van beleid en de regels die daarvoor in de Omgevingsverordening worden gesteld.](#)

...

0.2.1 Fundamentele herziening omgevingsrecht

Het Rijk heeft met de vaststelling van de Omgevingswet en de bijbehorende uitvoeringsbesluiten en uitvoeringsregeling een fundamentele herziening van het omgevingsrecht gerealiseerd. Doel van de Omgevingswet is dat het omgevingsrecht inzichtelijker en voorspelbaarder wordt en het gebruiksgemak van iedereen groter wordt. Ook moet er onder de Omgevingswet meer ruimte komen voor initiatieven van onderop. De Omgevingswet, die op 1 januari 2024 in werking ~~treedt~~ [is getreden](#), integreert zo'n 26 wetten op het gebied van de fysieke leefomgeving. Hieronder vallen onderwerpen als: bouwen, milieu, waterbeheer, ruimtelijke ordening, monumentenzorg en natuur. Met de Omgevingswet wil het Rijk het wettelijk systeem 'eenvoudig beter' maken.

...

0.2.3 Instrumenten onder de Omgevingswet

De Omgevingswet biedt de provincie diverse [juridische instrumenten om de doorwerking van beleid te realiseren, zoals dat is vastgelegd in de Omgevingsvisie en beleids- en uitvoeringsprogramma's.](#)

Instrumenten om de uitvoering van het beleid zelf ter hand te nemen

In de eerste plaats biedt de Omgevingswet de provincie instrumenten om de uitvoering van het beleid zelf ter hand te nemen. Het gaat dan om de volgende instrumenten:

- het provinciale projectbesluit;
- de provinciale omgevingsvergunning waarbij in afwijking van het geldende omgevingsplan wordt verleend ten behoeve van een bouwplan;
- de coördinatieregeling die het mogelijk maakt om vergunningen parallel te schakelen;
- het instrumentarium van het grondbeleid (voorkeursrecht, onteigening en grondexploitatiebevoegdheden).

Instrumenten voor de beleidsdoorwerking vooraf

De provincie beschikt op grond van de Omgevingswet over de volgende instrumenten voor de beleidsdoorwerking vooraf:

- de provinciale Omgevingsverordening;
- het provinciale instructiebesluit.

De Omgevingsverordening bevat de instructieregels van Provinciale Staten (PS) gericht aan gemeenteraden om de inhoud van en de toelichting op gemeentelijke omgevingsplannen in overeenstemming te brengen met de inhoud van de verordening. Provinciale Staten kunnen een termijn stellen waarbinnen de instructie moet zijn opgevolgd. Ook kunnen zij bij regels aangeven in welke gevallen daarvan kan worden afgeweken en onder welke voorwaarden.

De provinciale instructie is een instructiebesluit gericht aan één of enkele gemeenten om een gemeentelijk omgevingsplan met een bepaalde inhoud vast te stellen.

Niet juridische instrumenten voor de doorwerking vooraf zijn beleidsregels, bestuursafspraken (prestatieafspraken) en het vooroverleg over gemeentelijke ruimtelijke plannen.

Instrumenten voor de beleidsdoorwerking achteraf

Voor de beleidsdoorwerking achteraf kunnen de volgende juridische instrumenten worden ingezet:

- zienswijzen op omgevingsplannen;
- beroep tegen vastgestelde omgevingsplannen;
- provinciale interventie waarmee een (deel van) een omgevingsplan wegens strijd met het provinciaal belang buitenwerking kan worden gesteld; en
- niet verlenen van instemming voor een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit als deze activiteit is opgenomen op de lijst advies en instemming (artikel 16.15 a sub d Omgevingswet).

Het instrument van reactieve interventie kan worden ingezet als een zienswijze van de provincie niet is overgenomen of als het omgevingsplan gewijzigd is vastgesteld. De reactieve interventie kan zich alleen richten op die onderdelen van het omgevingsplan waarin een evenwichtige toedeling van functies aan locaties aan de orde is. Een andere voorwaarde is dat er sprake moet zijn van provinciale belangen als bedoeld in artikel 2.3 van de Omgevingswet. De reactieve interventie is daarmee een instrument om de naleving van de Omgevingsverordening af te dwingen, maar ook van beleid dat niet goed geregeld kan worden in de verordening of alleen op een manier die onevenredig veel bestuurslasten met zich mee zou brengen.

0.2.4 Sturen en samenwerken onder de nieuwe Omgevingswet

~~In het document 'Sturen en samenwerken onder de nieuwe Wet ruimtelijke ordening' (2008) is de provinciale bestuursfilosofie op basis van de Wro weergegeven. Deze bestuursfilosofie is ook toe te passen op de uitoefening van taken en bevoegdheden onder de Omgevingswet.~~

Voor de provincie Overijssel is uitgangspunt dat gemeenten primair de instantie zijn die in omgevingsplannen de doelen van de Omgevingswet van duurzame ontwikkeling, bewoonbaarheid van het land en de bescherming en verbetering van de fysieke leefomgeving juridisch vastleggen. Daarbij gaat de provincie er vanuit dat de gemeenten rekening zullen houden met het provinciale belang. Door middel van instructieregels in de Omgevingsverordening en met voorkantsturing zal de provincie tijdig helder maken op welke wijze volgens haar rekening moet worden gehouden met dat provinciale belang. Als overleg niet leidt tot het veiligstellen van het provinciaal belang, zal de provincie haar juridisch instrumentarium inzetten. Daarbij is op voorhand geen enkel instrument uitgesloten. Dit betekent dat de provincie zienswijzen zal indienen bij de gemeenteraad en beroep op de Afdeling Bestuursrechtspraak zal instellen tegen gemeentelijke (ontwerp)plannen die in strijd zijn met het provinciaal belang, maar zo nodig een reactieve interventie zal doen waarmee het betreffende omgevingsplan buiten werking wordt gesteld.

De provincie geeft als dit nodig is voor het provinciaal belang met een instructiebesluit de opdracht aan een of meer gemeenteraden om hun omgevingsplan aan te passen. Dat zal alleen bij uitzondering gebeuren. De provinciale sturing op de inhoud en de onderbouwing van omgevingsplannen vindt in principe vooraf plaats met de instructieregels in de provinciale Omgevingsverordening.

De provincie is op grond van de Energiewet verplicht om een projectbesluit te nemen voor windprojecten met een capaciteit tussen 10 en 100 MW. De provincie zal alleen overgaan tot het vaststellen van projectbesluiten als opvolger van het provinciaal inpassingsplan als een gemeente niet bereid is of niet (tijdig) in staat blijkt een omgevingsplan vast te stellen hoewel het provinciaal belang daarom vraagt. De provincie zal verder alleen overgaan tot het vaststellen van projectbesluiten als een gemeente niet bereid is of niet (tijdig) in staat blijkt een omgevingsplan vast te stellen hoewel het provinciaal belang daarom vraagt.

De provincie zet als volgt in op het realiseren van provinciaal belang:

- accent op samenwerking, overleg en voorkantsturing;
- realisatie door (voor-)overleg en (prestatie-)afspraken;
- bij strijdigheid: zienswijze geven, eventueel gevolgd door reactieve interventie/beroep en het niet verlenen van instemming bij een omgevingsvergunning buitenplanse omgevingsplanactiviteit.

De verordening wordt ingezet als dit selectief en doelmatig is, van belang voor de positie van de bewoners, als het Rijk dit eist of ter voorkoming van extra regels in een Algemene Maatregel van Bestuur. Overige instrumenten zoals het projectbesluit en de proactieve interventie zet de provincie selectief in.

De verordening is dus één van de instrumenten ter realisatie van beleidsambities van provinciaal belang. ~~In de Omgevingsvisie Overijssel wordt de inzet van dit instrument bepaald, maar ook van de andere instrumenten. Daarnaast zullen als dit nodig is voor provinciaal belang ook andere instrumenten worden ingezet~~ zoals (prestatie-)afspraken, gebiedsontwikkeling/uitvoeringsprojecten, subsidies en fondsen en kennis verwerven en delen.

0.2.5 Principebesluit tot inzet van de verordening

Met de provinciale verordening kan het provinciaal bestuur vooraf regels stellen die gemeenten bij het maken van omgevingsplannen in acht moeten nemen. De provincie Overijssel zet in principe alle instrumenten uit de gereedschapskist van de Omgevingswet in, dus ook de verordening. We gaan hier terughoudend mee om en zetten de verordening alleen in als het provinciale belang daarom vraagt.

0.2.6 Nieuwe Omgevingsvisie

De Omgevingsvisie van Overijssel biedt ~~at~~ in de geest van de Omgevingswet een integraal beleidskader voor alle aspecten van het fysieke domein die van provinciaal belang zijn.

~~De Omgevingsvisie kan daardoor ook onder de Omgevingswet als provinciaal beleidskader dienen en is na enkele aanpassingen onder het overgangsrecht van de Omgevingswet gebracht.~~

~~De Omgevingswet regelt echter geen overgangsrecht voor omgevingsverordeningen. Daardoor vervalt met de inwerkingtreding van de Omgevingswet de Omgevingsverordening zoals die in 2009 is vastgesteld en daarna geactualiseerd en gereviseerd is.~~

~~Vóór de inwerkingtreding van de Omgevingswet is deze nieuwe verordening vastgesteld. De oude Omgevingsverordening is beleidsarm omgezet in afwachting van de integrale herziening van de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening die volgens planning eind 2024 zal worden vastgesteld. Deze nieuwe verordening is daardoor inhoudelijk grotendeels gelijk aan de oude Omgevingsverordening, maar wel helemaal herschreven en nu Omgevingswet-proof.~~

De inhoud van deze Omgevingsverordening sluit aan op de nieuwe Omgevingsvisie waarin het beleid op hoofdlijnen is vastgelegd en op de verplichte en vrijwillige beleids- en uitvoeringsprogramma's die daaraan uitwerking geven.

0.2.7 Instructieregels van het Rijk

Het Rijk heeft in de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) vastgelegd wat de nationale belangen en ambities zijn. Omdat ook voor de NOVI geldt dat het als beleid alleen het Rijk zelf bindt, is er voor gekozen om bepaalde belangen juridisch te borgen door middel van instructieregels. Deze instructieregels zijn te vinden in het Besluit kwaliteit leefomgeving.

In het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) staan instructieregels die voor het merendeel gericht zijn aan gemeenteraden. Deze inhoudelijke instructieregels verplichten om in omgevingsplannen op een bepaalde manier rekening te houden met nationale belangen. Voor een beperkt aantal onderwerpen is gekozen voor een getrapte regeling. Daarbij krijgt de provincie de opdracht om een nadere invulling te geven aan een nationale belang en daarvoor in de provinciale verordening instructies over omgevingsplannen op te nemen voor gemeenteraden. Niet elk nationaal thema waarvoor een getrapte regeling is gekozen, is voor elke provincie relevant. Zo zijn er in Overijssel geen erfgoederen van uitzonderlijke universele waarde aangewezen. Voor de provincie Overijssel is alleen de opdracht om het Natuurnetwerk Nederland nader te regelen van toepassing. Met de regeling in [Paragraaf 4.7.2](#) van de Omgevingsverordening wordt voldaan aan de opdracht in 2.44, lid 4 van de Omgevingswet.

Bij de Omgevingswet horen vier algemene maatregelen van bestuur die nadere invulling geven aan wat er in de Omgevingswet op hoofdlijnen voor het omgevingsrecht is geregeld.

Het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) bevat de instructieregels van het rijk, beoordelingsregels en regels over omgevingswaarden. Het Omgevingsbesluit (Ob) geeft regels over het bevoegd gezag voor vergunningen, over procedures, handhaving en uitvoering. In het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) staan de algemene regels voor activiteiten in de leefomgeving en of voor die activiteiten een vergunning of een melding nodig is. Het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) staan de regels over veiligheid, gezondheid, duurzaamheid en bruikbaarheid van bouwwerken. Ook geeft het Bbl regels over de staat en gebruik van een bouwwerk en over het uitvoeren van bouw- en loopwerkzaamheden.

Deze uitvoeringsregelgeving moet ervoor zorgen dat bij de toepassing van de instrumenten van de Omgevingswet sprake is van zorgvuldige afwegingen en een heldere besluitvorming.

Het Besluit Kwaliteit Leefomgeving bevat ook de regeling voor de verstedelijkingsprincipes die van het Rijk moeten worden toegepast. In de Ladder voor Duurzame verstedelijking is een rechtstreeks werkende motiveringseis opgenomen voor stedelijke ontwikkelingen die gericht is op het belang van zorgvuldig ruimtegebruik en het tegengaan van leegstand. Op grond van de Ladder voor Duurzame verstedelijking moet nagegaan worden of er behoefte is aan een stedelijke ontwikkeling en of in die behoefte kan worden voorzien in of aansluitend aan het bestaande stedelijke gebied.

In de Omgevingsverordening leggen we de Overijsselse Principes voor duurzame verstedelijking vast. ~~wordt een nadere provinciale invulling gegeven aan de nationale Ladder voor Duurzame verstedelijking, waarbij een koppeling wordt gelegd met het principe van concentratie en de wijze waarop in Overijssel invulling wordt gegeven aan de regionale programmering van wonen, bedrijventerreinen, kantoren en detailhandel.~~

Daarin leggen we nadrukkelijk een koppeling met de ruimtelijke ordeningsprincipes zoals concentratie, nabijheid en zuinig en zorgvuldig ruimtegebruik door meervoudig en multidimensionaal gebruik van de ruimte. In de Overijsselse verstedelijkingsprincipes is een belangrijke rol weggelegd voor regionale programmering van wonen, bedrijventerreinen, kantoren en detailhandel. Daarmee wordt de behoefte van

ontwikkelingen op het gebied van wonen en werken onderbouwd en is een zorgvuldige afstemming van het aanbod in de regio verzekerd.

...

Afdeling 3.6 GRONDWATERBESCHERMING

Artikel 3.32 (grote en grootschalige risicovolle activiteiten in grondwaterbeschermingszones)

In grondwaterbeschermingszones geldt voor grote en grootschalige risicovolle activiteiten een verbod met een mogelijkheid van een omgevingsvergunning. Het gaat hier om activiteiten die grote tot zeer grote risico's met zich kunnen meebrengen voor de bescherming van de grondwater-kwaliteit. Bij de beschrijving van de activiteiten en de gekozen grenzen/drempelwaarden is aansluiting gezocht bij het Besluit milieu-effect-rapportage 1994, zoals die gold vóór de inwerkingtreding van het wijzigingsbesluit op 1 april 2011. Er is geen sprake van een directe inhoudelijke relatie.

Er kunnen naast mer-beoordelingsplichtige activiteiten ook andere activiteiten voorkomen met specifieke risico's op verontreiniging van het grondwater, die vanwege aard en omvang als grote of grootschalige risicovolle activiteiten kunnen worden beoordeeld en daarmee vergunningplichtig zijn in de zin van de verordening.

Qua beoordeling van de risico's gaat het dan om de kenmerken van een activiteit (o.a. omvang, cumulatief risico's, risico op calamiteiten, bekendheid risico's, omkeerbaarheid nadelige effecten) en om de plaats waar de activiteit plaatsvindt (o.a. ligging ten opzichte van winputten, kwetsbaarheid bodem). In die zin kan het begrip 'grote en grootschalige risicovolle activiteiten' in artikel 3.31 van de verordening ruim worden geïnterpreteerd. Het gaat om het specifieke belang van de grondwaterbescherming.

Het tweede lid bevat een niet-limitatieve opsomming van grote en grootschalige risicovolle activiteiten. Hierna wordt een beschrijving van de activiteiten gegeven op basis waarvan kan worden vastgesteld in welke situaties een vergunningplicht geldt. De afbakening van de grenzen tussen grote en grootschalige risicovolle activiteiten is ook van belang voor de toepassing van de ruimtelijke regels in [Paragraaf 4.8.2](#). Zie ook de toelichting op [Paragraaf 4.8.2](#).

a. Bij grote respectievelijk grootschalige dag- of verblijfsrecreatie (recreatieve of toeristische voorzieningen) kan worden gedacht aan voorzieningen of een combinatie van voorzieningen met een oppervlakte van ten minste 1 hectare (groot) respectievelijk 10 hectare (grootschalig) in het beschermingsgebied. De vergunningplicht geldt voor voorzieningen met een oppervlakte van 1 hectare of meer in de grondwaterbeschermingszone.

b. Van grote respectievelijk grootschalige woningbouwprojecten is sprake ingeval van de bouw van meer dan 10 woningen (groot) respectievelijk 100 woningen (grootschalig) in de grondwaterbeschermingszone. Een vergunningplicht bestaat bij de bouw van meer dan 10 woningen.

c. Bij grote respectievelijk grootschalige stedenbouw denken wij aan de aanleg of de wijziging of uitbreiding van stadsprojecten met inbegrip van winkelcentra, bedrijven voor horeca, handel en dienstverlening of parkeerterreinen betrekking hebbend op een oppervlakte van ten minste 1 hectare (groot) respectievelijk 10 hectare (grootschalig) in de grondwaterbeschermingszone. Een vergunningplicht geldt vanaf 1 hectare.

d. Grootschalige wegen zijn stroomwegen (hoofdwegen, autosnelwegen en autowegen) en de daarbij behorende bruggen, viaducten en andere kunstwerken voor het verkeer. Onder grote autowegen worden begrepen gebiedsontsluitingswegen. Voor de aanleg, wijziging of uitbreiding van genoemde wegen geldt een vergunningplicht. ~~Voor de begrippen stroomwegen en gebiedsontsluitingswegen wordt verwezen naar de provinciale Omgevingsvisie.~~

e. Met grote parkeerterreinen/transferia worden ondermeer bedoeld parkeerterreinen/ transferia voor ten minste 50 personenauto's, parkeerterreinen voor transportmaterieel, zoals vrachtwagens, tankauto's, bussen en dergelijke en parkeerterreinen waar handelingen met schadelijke stoffen (bijvoorbeeld overslag) plaatsvinden. Voor de aanleg, wijziging of uitbreiding van genoemde parkeerterreinen geldt een vergunningplicht. Van een grote waterweg/haven is sprake ingeval de waterweg/haven kan worden bevaren door schepen met een laadvermogen van 250 ton tot 900 ton. Van een grootschalige waterweg/haven kan worden gesproken bij een waterweg/haven die kan worden bevaren door schepen met een laadvermogen van 900 ton of meer. De vergunningplicht geldt voor de aanleg, wijziging of uitbreiding van waterweg/havens die kunnen worden bevaren door schepen met een laadvermogen vanaf 250 ton.

Voor aanleg, wijziging en uitbreiding van spoorwegen en bijbehorende bruggen, viaducten en andere kunstwerken voor het verkeer per spoor geldt een vergunningplicht.

De aanleg, wijziging of uitbreiding van een bedrijventerrein is vergunningplichtig bij een oppervlakte van ten minste 1 hectare in de grondwaterbeschermingszone. In dat geval is sprake van een groot bedrijventerrein. Van een grootschalig bedrijventerrein is sprake bij een oppervlakte van ten minste 10 hectare in de grondwaterbeschermingszone.

f. Van een grote buisleiding is sprake ingeval van een buisleiding voor het transport van olie (producten), chemicaliën of gas (met uitzondering van aardgas) die over een lengte van 1 kilometer of meer is gelegen of geprojecteerd binnen een grondwaterbeschermingszone. In dat geval geldt een vergunningplicht. Grootschalige buisleidingen zijn buisleidingen die over een lengte van 5 kilometer of meer in een grondwaterbeschermingszone liggen. Ook deze buisleidingen zijn vergunningplichtig. Voor transportleidingen voor aardgas, water, afvalwater en stoom geldt geen vergunningplicht.

Een omgevingsvergunning wordt alleen verleend als de risico's op verontreiniging van het grondwater afnemen.

Aanpassing catalogus gebiedskenmerken

Wat is de rol/ doel

In de Omgevingsvisie staat de rode draad ruimtelijke kwaliteit. Dit voeren we o.a. sinds 2009 uit met de Catalogus Gebiedskenmerken. Onze partners zijn bekend met deze methode en positief over het gebruik hiervan. In deze Catalogus Gebiedskenmerken beschrijven we het provinciaal belang van de verschillende gebiedstypen en kenmerken en voegen hieraan een ambitie en sturing (normeren, richting geven, inspireren) toe. De Catalogus is separaat bijgevoegd.

Hoe werkt het in de praktijk

Nadat de of-vraag en de waar-vraag zijn beantwoord, komt de Catalogus in beeld voor de hoe-vraag. De gebiedskenmerken sturen dan de manier waarop de ontwikkeling plaats kan vinden: welke kenmerken en kwaliteiten willen we behouden, versterken en ontwikkelen. De Catalogus werkt al jaren goed, dit horen we zowel vanuit partners als vanuit de interne organisatie.

Waarom nu een actualisatie

Ruimtelijke kwaliteit is geen urgente opgave van de nieuwe omgevingsvisie. Daarom vinden alleen aanpassingen plaats om de catalogus aan te laten sluiten op de wijzigingen in de omgevingsvisie.

Wat houdt de actualisatie in

De inhoud van de Catalogus is grotendeels gelijk gebleven. Gewijzigd is de Stedelijke laag om deze beter te laten aansluiten bij de vernieuwing van ons beleid en meer recht te doen aan onze kwaliteitsambities. Ook de laag van de beleving is aangepast om deze meer gebiedsgericht te maken. Hierin heeft cultureel erfgoed ook een goede plek gekregen.

Wat is de relatie met de omgevingsverordening

De Catalogus Gebiedskenmerken is onderdeel van de Omgevingsverordening en geeft invulling aan de rode draad ruimtelijke kwaliteit. In de omgevingsverordening staat dat initiatiefnemers, waaronder gemeenten, in hun omgevingsplannen rekening moet houden met de Catalogus Gebiedskenmerken.

2 Overige actualisatieonderwerpen (APK)

Aanpassing Omgevingsverordening – Afdeling 4.13

BOSSENSTRATEGIE

Waarom?

In de Omgevingsverordening wordt een nieuwe instructieregel bossenstrategie opgenomen die ervoor moet zorgen dat gemeenten in hun omgevingsplan gaan regelen dat nieuwe bossen waarvoor de provincie subsidie heeft verleend ook in de toekomst gehandhaafd blijven

Strekking aanpassing:

De nieuwe instructieregel verplicht gemeenten om hun omgevingsplan een passende regeling op te nemen voor bomen en andere houtopstanden die aangeplant zijn op basis van de bossenstrategie. De gemeenten moeten in ieder geval kap verbieden. Op dat kapverbod kan de gemeente uitzonderingen maken als kap nodig is voor herstel en ontwikkeling van natuur- en landschapswaarden.

In de instructieregel wordt verder geregeld dat gemeente de instructie pas hoeven uit te voeren op het moment dat ze voor de locatie het tijdelijke deel van het omgevingsplan omzetten naar een omgevingsplan zoals bedoeld in de Omgevingswet.

Op het moment dat gemeenten aan de nieuwe bos een functie natuur of bos heeft toegekend, zorgt de instructieregel in artikel 4.65 (bos en natuur buiten het NNN) ervoor dat deze functietoedeling ook in de toekomst gehandhaafd blijft.

Tekstvoorstel:

Artikel 4.121 (instructieregel bossenstrategie)

1. Omgevingsplannen die betrekking hebben op gronden waarop bomen en andere houtopstanden zijn geplant in het kader van de Overijsselse bossenstrategie, voorzien in regels voor deze gebieden die gericht zijn op behoud, herstel en ontwikkeling van natuur- en landschapswaarden, waarbij in ieder geval het kappen van houtopstanden niet is toegestaan.
2. Omgevingsplannen die betrekking hebben op gronden waarop bomen en andere houtopstanden zijn geplant in het kader van de Overijsselse bossenstrategie, voorzien niet in nieuwe ontwikkelingen waardoor de aanwezige en te ontwikkelen natuur- en landschapswaarden worden aangetast.
3. Tot 1 januari 2032 wordt de instructie in lid 1 uitgevoerd op het moment dat het deel van het tijdelijke omgevingsplan dat van toepassing is op gronden waarop bomen en andere houtopstanden zijn geplant in het kader van de Overijsselse bossenstrategie, wordt omgezet naar het omgevingsplan als bedoeld in artikel 2.4 Omgevingswet.
4. Gemeenten kunnen in afwijking van het bepaalde in lid 1 in het omgevingsplan regelen dat het kappen van houtopstanden is toegestaan als dit nodig is voor herstel en ontwikkeling van natuur- en landschapswaarden, mits herplant op dezelfde gronden is verzekerd.

TOELICHTING artikel 4.121 (instructieregel bossenstrategie)

Provinciaal belang bossen en bomen

Overijssel is een prachtige provincie met een zeer gevarieerd landschap. Bossen en bomen maken daar een belangrijk onderdeel van uit. Ze zijn van betekenis voor het behoud en de bescherming van plant- en diersoorten (biodiversiteit). Daarnaast vormt hout een duurzaam bouw materiaal. Maar ook voor de kwaliteit van onze leefomgeving, voor een goed vestigingsklimaat voor wonen en werken én voor de regionale economie in Overijssel (denk aan toerisme) zijn bossen en bomen van belang. Bos en bomen kunnen daarnaast een belangrijke rol vervullen in de oplossing van het klimaatprobleem. Ze nemen immers CO₂ op. Meer bomen en een gezonde bosontwikkeling betekent dus: minder CO₂ in de lucht. We willen daarom meer mooie en gezonde bossen en bomen in Overijssel. Dat is goed voor de biodiversiteit, de kwaliteit van de leefomgeving en de vastlegging van CO₂.

Landelijke bossenstrategie

Eind 2020 stelden Rijk en provincies een landelijke bossenstrategie vast met een ambitie voor meer en meer vitaal bos. Daarbij is aangegeven dat Rijk en provincies willen investeren in meer bomen buiten het bos en duurzaam gebruik van bomen en bos stimuleren. Er is een bestuurlijke afspraak gemaakt over financiering van de aanleg van 1.400 ha bos buiten natuurgebieden, aan te leggen vóór 2030. Deze bosaanleg is bedoeld als compensatie van de uitgevoerde en nog uit te voeren kapwerkzaamheden in Natura 2000-gebieden.

Overijsselse opgave

Op 16 juni 2022 is de Overijsselse bossenstrategie 2020-2030 vastgesteld. De provincie sluit daarin aan bij de landelijke ambities voor meer bos. Dit betekent dat er 10% meer bos en 5% houtige elementen buiten het bos moet zijn gerealiseerd in 2030. Voor Overijssel betekent dit in totaal circa 3.900 ha bos extra. Daarnaast hebben we de ambitie om ons bos vitaal en klimaatbestendig te maken en houden.

Om deze forse ambitie te realiseren is onder meer een subsidieregeling in het leven geroepen. Initiatiefnemers bieden we een vergoeding voor bosaanleg die vergelijkbaar is met de vergoedingen op basis van de Subsidieregeling Kwaliteitsimpuls Natuur en Landschap (SKNL). Het gaat om een vergoeding van de waardedaling van de grond en van de aanplant- en proceskosten. Grondeigenaren (met uitzondering van overheden) kunnen vervolgens voor het beheer op grond van het Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL) subsidie aanvragen als de gronden binnen het NNN liggen.

Juridische borging

Als we als provincie subsidie verlenen voor de aanleg van nieuw bos, willen we wel zeker weten dat dit nieuwe bos daar in de toekomst ook in stand blijft. Die zekerheid krijgen we als in het omgevingsplan van de gemeente geregeld is dat er op dat perceel alleen bos is toegestaan. De instructieregel bossenstrategie zorgt voor de juridische borging daarvan.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 4.121 lid 1

Op grond van het eerste lid van artikel 4.XX zijn gemeenten verplicht om een passende regeling op te nemen in hun omgevingsplan voor gronden waarop in het kader van de Overijsselse bossenstrategie nieuwe bomen en andere houtopstanden zijn aangeplant. Dat kan een functietoedeling zijn van bos of

natuur, maar de regeling voorziet in ieder geval in een verbod om de nieuwe bomen en andere houtopstanden te kappen.

Artikel 4.121 lid 2

In het tweede lid van artikel 4.XX is geregeld dat gemeenten geen nieuwe ontwikkelingen mogen toestaan die leiden tot aantasting van natuur- en landschapswaarden die gerealiseerd zijn door het aanplanten van nieuwe bomen en andere houtopstanden in het kader van de Overijsselse bossenstrategie.

Artikel 4.121 lid 3

Sinds de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024 beschikken gemeenten over een omgevingsplan van rechtswege. De gemeenten zijn verplicht om uiterlijk 1 januari 2032 het tijdelijke deel van dat omgevingsplan om te zetten naar een omgevingsplan zoals bedoeld in artikel 2.4 van de Omgevingswet. De omzetting mag gefaseerd worden doorgevoerd.

De verplichting in het eerste lid om het omgevingsplan aan te passen voor gronden waarop nieuwe bomen en andere houtopstanden zijn gerealiseerd, kan de planning van de gemeente voor de omzetting van het tijdelijke deel van het omgevingsplan doorkruisen. Om dat te voorkomen is in het derde lid van artikel 4.XX geregeld dat de verplichting om het omgevingsplan aan te passen pas uitgevoerd hoeft te worden op het moment dat de gemeente het tijdelijke omgevingsplan voor die gronden omzet naar het omgevingsplan zoals bedoeld in artikel 2.4 Omgevingswet.

Artikel 4.121 lid 4

Op grond van het eerste lid zijn gemeenten verplicht een verbod op te nemen voor het kappen van de nieuwe bomen en houtopstanden die in het kader van de bossenstrategie zijn aangeplant. Het kan zijn dat het op enig moment toch noodzakelijk is om bomen te kappen. Bijvoorbeeld omdat een boom is doodgegaan, als er gevaarlijke situaties ontstaan door een boom die dreigt om te vallen of in het kader van duurzaam bosbeheer. Lid 4 biedt de gemeente de ruimte om de kap van bomen en houtopstanden toe te staan als dit in het kader van beheer en onderhoud nodig is. Daarbij moet wel verzekerd zijn dat herplant plaatsvindt op dezelfde gronden.

Aanpassing Omgevingsverordening – nieuwe instructieregels

Raatakkercomplexen en Karrensporenzones

Waarom?

Gedeputeerde Staten hebben besloten om de cultuurhistorische waarde van 10 raatakkercomplexen (ook wel bekend als Celtic fields) en 8 bundels karrensporen specifiek te gaan beschermen via het ruimtelijk spoor.

Raatakkers (ook wel Celtic fields) zijn overblijfselen van vierkante of rechthoekige, aaneengesloten stukjes grond waar landbouw bedreven werd in de prehistorie. Karrensporen zijn overblijfselen uit onze vroege jaartelling en late middeleeuwen, die ons een spoor laten zien, gevormd door karren in onverharde ondergrond, als gevolg van intensief gebruik.

Door met instructieregels bescherming te regelen in gemeentelijke omgevingsplannen blijven de allerlaatste prehistorische raatakkers en laat middeleeuwse karrensporen in Overijssel bewaard voor volgende generaties.

Strekking aanpassing:

De bescherming van raatakkercomplexen en karrensporenzones zal worden geregeld door in de Omgevingsverordening instructieregels op te nemen die de gemeente verplichten om in hun omgevingsplan te regelen dat op deze locaties nieuwe ontwikkelingen niet zijn toegestaan als die leiden tot aantasting van de unieke cultuurhistorische waarden die daar nog aanwezig zijn.

Tekstvoorstel:

Artikel 1.1 (begripsbepalingen)

Raatakkercomplexen

Overblijfselen uit de prehistorie (IJzertijd) van vierkante of rechthoekige, aaneengesloten stukjes grond waar landbouw bedreven werd door de eerste agrariërs in de provincie Overijssel en die gekenmerkt worden door kwetsbaar microreliëf.

Karrensporenbundels

Overblijfselen uit de vroege jaartelling en late middeleeuwen van oude handelssporen die gevormd zijn doordat reizigers na verstuiving van zand met hun karren steeds weer naast het oude spoor gingen rijden, waardoor reliëfrijke bundels van sporen zijn gevormd in de onverharde ondergrond

Afdeling 4.17 RAATAKKERCOMPLEXEN EN KARRENSPORENZONES

Paragraaf 4.17.1 Raatakkercomplexen

Artikel 4.126 (werkingsgebied instructieregel raatakkerscomplexen)

1. Deze paragraaf is van toepassing op gebieden die van grote cultuurhistorische en archeologische waarde zijn vanwege de unieke overblijfselen in het landschap van rechthoekige landbouwstructuren die stammen uit de Prehistorie (IJzertijd).
2. Deze gebieden zijn aangewezen als raatakkercomplex en als zodanig geometrisch begrensd.

Artikel 4.127 (instructieregel raatakkercomplex)

1. Een omgevingsplan dat betrekking heeft op een raatakkercomplex voorziet in een verbod op alle activiteiten die kunnen leiden tot aantasting van de aanwezige cultuurhistorische en archeologische waarden van dat gebied.
2. Het omgevingsplan bevat in ieder geval het verbod om door afgravingen het karakteristieke microreliëf van de raatakkers te verstoren.

TOELICHTING instructieregel raatakkercomplexen

Overblijfselen uit de prehistorie in ons hedendaagse landschap zijn zeldzaam. Toch zijn er in Overijssel op enkele plekken nog de karakteristieke structuren van raatakkercomplexen te vinden die stammen uit de IJzertijd. Raatakkers zijn overblijfselen van vierkante of rechthoekige, aaneengesloten stukjes grond waar landbouw bedreven werd in de Prehistorie. Ze vertellen het verhaal van de vroegste landbouw in Overijssel, een thema dat onlosmakelijk van deze provincie is verbonden.

Vroeger moeten er in Overijssel honderden van dat soort complexen geweest zijn, maar inmiddels zijn daar nog maar een paar grotere complexen van over. Bij de herziening van de Cultuurhistorische Waardenkaart van Overijssel in 2022 kwamen deze raatakkercomplexen naar voren als een nieuwe categorie van zeer waardevolle cultuurhistorische elementen. Uit nader onderzoek van de provinciaal archeoloog blijken er nog 10 raatakkercomplexen binnen Overijssel te liggen die nog redelijk gaaf te zijn, maar ook erg kwetsbaar.

De 10 raatakkercomplexen liggen binnen natuurgebieden en grotendeels op gronden die beheerd worden door natuur- en landschapsorganisaties. De ligging binnen natuurgebied heeft ervoor gezorgd dat deze complexen nog grotendeels intact zijn. Toch lopen de complexen het risico om aangetast te worden omdat er binnen natuurgebieden ook werkzaamheden worden verricht die het karakteristieke microreliëf van raatakkers kunnen verstoren. Raatakkercomplexen worden niet altijd gemakkelijk herkend in het landschap en worden niet beschermd door het Rijk.

De geschiedenis van de raatakkercomplexen in Overijssel vertelt ons het verhaal van hoe de eerste agrariërs zich vestigden in Overijssel. Raatakkers zijn de vroegste landbouwmethode en daarmee onderdeel van onze Overijsselse identiteit en daarmee het beschermen waard. Vanwege het belang voor de cultuurhistorie van Overijssel, ziet de provincie de bescherming en behoud van de raatakkercomplexen als provinciaal belang. Met een instructieregel wordt geborgd dat de raatakkercomplexen een passende bescherming krijgen in gemeentelijke omgevingsplannen. Vanwege het belang om de raatakkers in de huidige staat te behouden, krijgen de gemeente de opdracht om in hun omgevingsplan alle activiteiten uit te sluiten die leiden tot aantasting van de cultuurhistorische en archeologische waarden van de raatakkers.

Paragraaf 4.17.2 Karrensporenzones

Artikel 4.128 (werkingsgebied instructieregel karrensporenzones)

1. Deze paragraaf is van toepassing op gebieden die van grote cultuurhistorische waarde zijn vanwege de unieke overblijfselen in de onverharde ondergrond van eeuwenoude handelssporen.
2. Deze gebieden zijn aangewezen als karrensporenzones en als zodanig geometrisch begrensd.

Artikel 4.129 (instructieregel karrensporenzones)

3. Een omgevingsplan dat betrekking heeft op een karrensporenzone voorziet in een verbod op alle activiteiten die kunnen leiden tot aantasting van de aanwezige cultuurhistorische van dat gebied.

4. Het omgevingsplan bevat in ieder geval het verbod om door afgravingen het karakteristieke microreliëf van de karrensporen te verstoren.

TOELICHTING

Bij de herziening van de Cultuurhistorische Waardenkaart van Overijssel in 2022 kwamen zones met karrensporen in beeld als een nieuwe categorie in cultuurhistorisch zeer waardevolle elementen. Uit nader onderzoek van de provinciaal archeoloog bleken er in Overijssel nog 8 zones te zijn waar in het landschap nog karrensporen te vinden zijn in de ondergrond.

Door verstuiwing van zand en door met karren telkens maar weer naast het oude spoor te gaan rijden zijn reliëfrijke karrensporenbundel gevormd in de onverharde ondergrond. Het zijn overblijfselen uit de vroege jaartelling en late middeleeuwen van oude handelssporen die vertellen hoe er in Overijssel werd gereisd en handel werd gedreven. Er zijn nog maar een paar gave bundels over waardoor ze zeldzaam zijn. Karrensporen zijn erg kwetsbaar omdat het microreliëf gemakkelijk verstoord wordt door intensief gebruik van routes en werkzaamheden in het gebied. De bundels met karrensporen zijn vanwege hun zeldzaamheid en kwetsbaarheid het beschermen waard.

Karrensporen worden niet beschermd door het Rijk en worden ook niet makkelijk herkend in het landschap. De 8 bundels karrensporen die de provincie wil beschermen liggen binnen natuurgebieden en grotendeels op gronden die beheerd worden door natuur- en landschapsorganisaties. De ligging binnen natuurgebied heeft ervoor gezorgd dat deze de bundels met karrensporen nog redelijk gaaf zijn. Toch lopen de complexen het risico om aangetast te worden omdat er binnen natuurgebieden ook werkzaamheden worden verricht die het karakteristieke microreliëf van karrensporen kunnen verstoren.

Met het bewaren van de karrensporen zorgen we ervoor dat het verhaal hoe onze voorouders reisden, zich verplaatsen en handel bedreven, en zich telkens weer aanpasten als gevolg van een zandverstuiwing of ondergelopen gebied, ook voor toekomstige generaties terug te lezen is in het landschap. Zo blijft een stukje van de Overijsselse identiteit bewaard en beleefbaar.

Vanwege het belang voor de cultuurhistorie van Overijssel, ziet de provincie de bescherming en behoud van de bundels met karrensporen als provinciaal belang. Met een instructieregel wordt geborgd dat de karrensporenbundels een passende bescherming krijgen in gemeentelijke omgevingsplannen, waarbij alle activiteiten die kunnen leiden tot versterking van het microreliëf worden uitgesloten. Bij de aanduiding van de karrensporen is een zone aangehouden van 50 meter breed aan weerszijden van de karrensporen om te verzekeren dat ook geen activiteiten plaatsvinden in de directe omgeving van de karrensporen die tot versterking van het microreliëf kunnen leiden.

Aanpassing Omgevingsverordening – onderdeel aanvullende eisen legger

Waarom?

Op verzoek van de waterschappen Drents Overijssels Delta en Vechtstromen wordt de verplichting geschrapt om in de legger van het waterschap lengte- en dwarsprofielen van regionale waterkeringen en regionale oppervlaktelichamen vast te leggen.

De verplichting om profielen vast te leggen is een aanvulling op de wettelijke eisen in de Omgevingswet. We zijn het met de waterschappen eens dat het voor de toets van waterstaatswerken aan de gestelde normen niet nodig is dat in de legger precies het lengteprofiel en dwarsprofielen van de regionale waterkeringen en regionale oppervlaktewaterlichamen worden bijgehouden. De beschermingszones rond de regionale waterkeringen zijn als beperkingengebieden opgenomen in de (kaart bij) de Waterschapsverordening. Het is niet nodig om ze ook nog een keer op te nemen in de legger. Dit voorkomt dubbel werk van het waterschap dat op andere plekken al verantwoordt hoe de waterstaatswerken erbij liggen. We vinden overzichtskaarten ook niet langer nodig en dus wordt de passage daarover in de toelichting ook geschrapt.

De aanpassing is gebaseerd op het GS-besluit 15 april 2025, kenmerk 2025-011702.

Tekstvoorstel:

Aanpassing artikel 5.8 (aanvullende eisen inhoud legger waterstaatswerken).

Paragraaf 5.1.5 Watersysteem

Artikel 5.8 (aanvullende eisen inhoud legger waterstaatswerken)

1. De waterschappen geven in de legger een nadere invulling van de begrenzing van regionale waterkeringen als bedoeld in Artikel 2.3 (aanwijzing regionale waterkeringen).
2. De legger bevat in aanvulling op de eisen die artikel 2.39 van de Omgevingswet daaraan stelt in ieder geval:
  - a. ~~het lengteprofiel en dwarsprofielen van de regionale waterkeringen en regionale oppervlaktewaterlichamen; en~~
  - b. een omschrijving van de ondersteunende kunstwerken en de bijzondere constructies die deel uitmaken van de regionale waterkeringen, regionale oppervlaktewaterlichamen en bergingsgebieden.
3. In geval van het meanderen van een oppervlaktelichaam wordt in afwijking van het tweede lid, onder a, in de legger de ruimtelijke begrenzing ~~en het minimale dwarsprofiel~~ vastgelegd.
4. Voor bergingsgebieden wordt in de legger de ruimtelijke begrenzing en het bergend vermogen vastgelegd.

Artikel 5.9 (instructieregel waterschapsverordening profiel vrije ruime)

De waterschapsverordening wijst voor [primaire waterkeringen](#) en [regionale waterkeringen](#) het profiel vrije ruimte aan, waarbinnen ontwikkelingen worden tegengegaan die een toekomstige dijkverzwaring in de weg kunnen staan.

TOELICHTING

Paragraaf 5.1.5 Watersysteem

Legger

In artikel 2.39 van de Omgevingswet is bepaald dat de beheerder zorg draagt voor de vaststelling van een legger. Daarin is omschreven waaraan waterstaatswerken naar ligging, vorm, afmeting en constructie moeten voldoen. In de Omgevingswet worden waterstaatswerken gedefinieerd als oppervlaktelichaam, bergingsgebied, waterkering of ondersteunend kunstwerk. In artikel 2.41 van de Omgevingswet is geregeld welke basisgegevens in de legger moeten worden opgenomen. ~~De ligging van de waterstaatswerken en daaraan grenzende beschermingszones is aangegeven op overzichtskaarten.~~

In artikel 2.22 en artikel 2.23 van de Omgevingswet is bepaald dat bij Omgevingsverordening regels kunnen worden gesteld over de inhoud of motivering van de legger, met inbegrip van een technisch beheerregister. In [Artikel 5.8](#) wordt hieraan uitvoering gegeven.

De beheerder draagt er zorg voor dat de gegevens in de legger actueel blijven. De legger voor de oppervlaktewaterlichamen, bergingsgebieden, regionale waterkeringen of ondersteunende kunstwerken kan door de beheerder desgewenst bij een of meer afzonderlijke besluiten, in afzonderlijke documenten of gecombineerd worden vastgesteld.

De provincie heeft de regionale waterkeringen indicatief op kaart gezet. Artikel 5.8 bevat de opdracht aan de waterschappen om de regionale waterkeringen meer gedetailleerd op kaart te zetten.

De legger is van belang voor de toetsing van de waterstaatswerken aan de gestelde normen. Deze toetsing wordt mogelijk door de gegevens in de legger, waarin de vereiste toestand van de waterstaatswerken is aangegeven, te vergelijken met de feitelijke toestand van de waterstaatswerken.

De legger die op grond van de Omgevingswet wordt vastgesteld, moet worden onderscheiden van de legger als bedoeld in artikel 78 van de Waterschapswet. Desgewenst kunnen beide leggers in één document worden gecombineerd. De Waterschapswet bevat enkele procedurele bepalingen over de voorbereiding en vaststelling van de laatstgenoemde legger (toepassing inspraakverordening).

In het derde lid van artikel 2.39 van de Omgevingswet is bepaald dat bij of krachtens provinciale verordening vrijstelling kan worden verleend van de eis om op de legger ligging, vorm, afmeting en constructie van waterstaatswerken te omschrijven voor bepaalde waterstaatswerken die zich naar hun aard of functie niet lenen voor het omschrijven van die elementen, of van geringe afmetingen zijn.

Waterschapsverordening

In [Artikel 5.9](#) is een instructieregel opgenomen voor de waterschapsverordening die de waterschappen verplicht om voor primaire en regionale keringen het profiel vrije ruimte aan te geven en daarbinnen ontwikkelingen tegen te gaan die een toekomstige dijkverzwaring in de weg kunnen staan.

Aanpassing Omgevingsverordening – onderdeel aanpassing normering wateroverlast Buitenpolder Kuinre

Waarom?

Op verzoek van het waterschap Drents Overijsselse Delta wordt de omgevingswaarde voor wateroverlast voor de Buitenpolder Kuinre naar beneden bijgesteld. In dat gebied blijkt er meer draagvlak te zijn voor de acceptatie van periodieke inundaties dan voor het nemen van maatregelen tegen wateroverlast zoals de aanleg van extra waterberging.

Basis voor de aanpassing is het GS-besluit van 15 april 2025, kenmerk 2025-011702.

Strekking van de aanpassing?

De Buitenpolder Kuinre wordt - net zoals de veenweidegebieden rond de Weerribben nu al is – aangewezen als een bijzondere categorie binnen het beheersgebied van waterschap Drents Overijsselse Delta waarvoor een gemiddelde kans op overstroming van 1/10 per jaar wordt gehanteerd, waarbij 30% van het oppervlak een grotere overstromingskans mag hebben.

Aanpassing Omgevingsverordening:

Artikel 2.8 en de bijbehorende kaart met de omgevingswaarden wateroverlast wordt aangepast zodat voor de Buitenpolder Kuinre dezelfde norm voor wateroverlast gaat gelden als voor de veenweidegebieden rond de Weerribben.

Artikel 2.8 (uitgangspunten omgevingswaarden wateroverlast buiten de bebouwde kom)

1. Buiten de bebouwde kom geldt een gemiddelde kans op overstroming van:
  - a. 1/50 per jaar voor **glastuinbouw** en hoogwaardig land- en tuinbouw, waarbij 1 % van het oppervlak een grotere overstromingskans mag hebben;
  - b. 1/25 per jaar voor **akkerbouw**, waarbij 1 % van het oppervlak een grotere overstromingskans mag hebben;
  - c. 1/10 per jaar voor **grasland**, waarbij 5 % van het oppervlak een grotere overstromingskans mag hebben.
2. In afwijking van het eerste lid, geldt binnen het beheersgebied van waterschap Drents Overijsselse Delta een gemiddelde kans op overstroming van 1/10 per jaar voor de **veenweidegebieden rond de Weerribben en de Buitenpolder Kuinre**, waarbij 30% van het oppervlak een grotere overstromingskans mag hebben.
3. In afwijking van het eerste lid, geldt binnen het beheersgebied van waterschap Vechtstromen een gemiddelde kans op overstroming van:
  - a. 1/10 per jaar voor **landbouwgronden in beekdalen**;
  - b. 1/1 per jaar voor **laaggelegen gebieden**.

Aanpassing Omgevingsverordening – onderdeel gegevensverzameling grondwateronttrekkingen

Waarom?

De instructieregel voor waterschappen over de gegevensverzameling van grondwateronttrekkingen wordt uitgebreid, zodat ook kleinere grondwateronttrekkingen geregistreerd moeten worden. Voor een duurzaam grondwaterbeheer is het noodzakelijk om ook inzicht te krijgen in de kleinere grondwateronttrekkingen.

De basis van deze aanpassing is het GS-besluit van 15 april 2025, kenmerk 2025-011702

Strekking van aanpassing

Het derde lid van artikel 5.18 (instructieregels gegevensverzameling grondwateronttrekkingen) wordt aangepast zodat grondwateronttrekkingen vanaf een bruto pompcapaciteit van meer dan 10 kubieke meter per uur of een hoeveelheid van meer dan 12.000 kubieke meter per jaar geregistreerd moeten worden.

Tekstvoorstel:

Artikel 5.18 (instructieregels gegevensverzameling grondwateronttrekkingen)

1. De waterschapsverordening bepaalt dat:
  - a. degene die grondwater onttrekt of water infiltreert, elk kwartaal de onttrokken hoeveelheid grondwater of geïnfiltreerd water meet met een nauwkeurigheid van ten minste 95%;
  - b. degene die water infiltreert:
    - 1) de kwaliteit van dat water meet, voor de parameters en met de frequentie die zijn opgenomen in bijlage 3 van de Drinkwaterregeling; en
    - 2) de monsters analyseert volgens de eisen van bijlage 4 van de Drinkwaterregeling.
2. In de waterschapsverordening kan worden bepaald dat voor kortdurende of seizoensgebonden onttrekkingen of infiltraties, in de voorschriften van de vergunning voor het onttrekken van grondwater of het infiltreren van water of, als geen vergunning is vereist, bij maatwerkvoorschrift kan worden bepaald dat de hoeveelheid over een kortere tijdspanne wordt gemeten.
3. Het eerste lid geldt niet voor onttrekkingen of infiltraties ~~kleiner dan 50.000 m3 per jaar en voor tijdelijke onttrekkingen of infiltraties van in totaal minder dan 50.000 m3 met een bruto pompcapaciteit kleiner dan 10 kubieke meter per uur dan wel een hoeveelheid minder dan 12.000 kubieke meter per jaar~~, tenzij het gaat om onttrekkingen of infiltraties op meer dan 50 meter beneden het maaiveld binnen de boringsvrije zone Salland Diep.

Aanpassing Omgevingsverordening – verdringingsreeks

Waarom?

Gedeputeerde Staten hebben op 28 januari 2025 ingestemd met het geactualiseerde Waterakkoord Twentekanalen-Overijsselse Vecht. Het Waterakkoord Twentekanalen-Overijsselse Vecht 2025 bevat afspraken tussen Rijkswaterstaat, provincies Overijssel en Drenthe en waterschappen Vechtstromen, Drents Overijsselse Delta en Rijn en IJssel over de wateraanvoer vanuit de IJssel, via sluis Eefde en de Twentekanalen richting Overijssel en delen van Drenthe. Op die manier wordt een deel van Overijssel en Drenthe van oppervlaktewater voorzien.

In het kader van dit waterakkoord is afgesproken dat de regionale verdringingsreeks voor de Twentekanalen wordt aangepast zodat deze aansluit bij andere zoetwaterregio's, zoals Noord-Nederland. Een verdringingsreeks geeft aan hoe het oppervlaktewater wordt verdeeld in tijden van watertekort en is van toepassing voor alle gebieden waar rijkswater kan worden aangevoerd.

De regionale verdringingsreeks is geactualiseerd op basis van de inventarisatie van de watervraag voor alle functies, waaronder kwetsbare natuur en zettingsgevoelige gebieden. Met de actualisatie zijn de verschillen tussen de twee regionale verdringingsreeksen nagenoeg opgeheven. Dit vergroot de eenduidigheid voor waterbeheerders en gebruikers in beide gebieden.

De enige uitzondering is dat in de verdringingsreeks voor het Twentekanalengebied een watervraag is opgenomen voor doorspoeling van stedelijk water in geval van (de kans op) acuut risico voor de volksgezondheid. Deze watervraag is in de verdringingsreeks voor Noord-Nederland niet nader gespecificeerd.

Basis van deze aanpassing is het Waterakkoord Twentekanalen-Overijsselse Vecht 2025.

Strekking aanpassing:

Het huidige artikel 5.22 (regionale verdringingsreeks onttrekking Twentekanalen/Overijsselse vecht) wordt vervangen door een nieuw artikel 5.22 (regionale verdringingsreeks onttrekking Twentekanalen/Overijsselse Vecht):

Tekstvoorstel:

Afdeling 5.2 REGIONALE VERDRINGINGSREEKS

Paragraaf 5.2.1 Rangorde van waterschaarste regionale wateren

Artikel 5.21 (regionale verdringingsreeks onttrekking IJsselmeergebied)

1. In geval van watertekort of dreigend watertekort, wordt voor de verdeling van het beschikbare water over de in artikel 3.14, vierde lid van het Besluit kwaliteit leefomgeving, bedoelde behoeften bij het beheer van de regionale wateren achtereenvolgens prioriteit toegekend aan:
  - a. gebruik als industrieel proceswater;
  - b. tijdelijke beregening van kapitaal-intensieve gewassen.
2. In geval van watertekort of dreigend watertekort, wordt voor de verdeling het beschikbare water over de in artikel 3.14, vijfde lid van het Besluit kwaliteit leefomgeving, bedoelde behoeften bij het beheer van de regionale wateren achtereenvolgens prioriteit toegekend aan:

- a. peilhandhaving;
- b. doorspoelen en onttrekking voor beregening van akkerbouw;
- c. beregening van gras/mais;
- d. doorspoelen;
- e. overige belangen.

Artikel 5.22 (regionale verdringingsreeks onttrekking Twentekanalen/Overijsselse vecht)

- 1.—In geval van watertekort of dreigend watertekort, wordt voor de verdeling van het beschikbare water over de in artikel 3.14, vierde lid van het Besluit kwaliteit leefomgeving bedoelde behoeften bij het beheer van de regionale wateren achtereenvolgens prioriteit toegekend aan:
  - a.—onttrekking voor proceswater;
  - b.—doorspoeling ter bestrijding van verzilting of verontreiniging van oppervlaktewater waaruit proces- of gietwater onttrokken wordt;
  - c.—beregening van kapitaalintensieve gewassen.
- 2.—In geval van watertekort of dreigend watertekort, wordt voor de verdeling het beschikbare water over de in artikel 3.14, vijfde lid van het Besluit kwaliteit leefomgeving bedoelde behoeften bij het beheer van de regionale wateren achtereenvolgens prioriteit toegekend aan:
  - a. doorspoelen in geval van (de kans op) acuut risico voor de volksgezondheid;
  - b. scheepvaart;
  - c. peilhandhaving en beregening voor akkerbouw;
  - d. beregening gras/mais;
  - e. peilhandhaving en doorspoeling van niet kwetsbare natuur;
  - f. doorspoeling voor aquatische ecologie (KRW).

Artikel 5.22 (regionale verdringingsreeks onttrekking Twentekanalen/Overijsselse Vecht)

1. In geval van watertekort of dreigend watertekort, wordt voor de verdeling van het beschikbare water over de in artikel 3.14, vierde lid van het Besluit kwaliteit leefomgeving, bedoelde behoeften bij het beheer van de regionale wateren achtereenvolgens prioriteit toegekend aan:
  - a. gebruik als industrieel proceswater;
  - b. tijdelijke beregening van kapitaal-intensieve gewassen.
2. In geval van watertekort of dreigend watertekort, wordt voor de verdeling het beschikbare water over de in artikel 3.14, vijfde lid van het Besluit kwaliteit leefomgeving, bedoelde behoeften bij het beheer van de regionale wateren achtereenvolgens prioriteit toegekend aan:
  - a. doorspoelen in geval van (de kans op) acuut risico voor de volksgezondheid
  - b. peilhandhaving;
  - c. doorspoelen en onttrekking voor beregening van akkerbouw;
  - d. beregening van gras/mais;
  - e. doorspoelen;
  - f. overige belangen.

Aanpassing toelichting:

Afdeling 5.2 REGIONALE VERDRINGINGSREEKS

In artikel 2.42 lid 2 van de Omgevingswet en artikel 3.14 Besluit kwaliteit leefomgeving is bepaald dat bij provinciale verordening voor de regionale wateren de rangorde kan worden bepaald van de maatschappelijke en ecologische behoeften bij watertekorten.

In de [Artikel 5.21](#) en [Artikel 5.22](#) is voor respectievelijk het IJsselmeergebied en het Twentekanalen/Overijsselse Vechtsysteem van deze mogelijkheid gebruik gemaakt.

Van watertekort is sprake als de vraag naar water groter is dan het aanbod via wateraanvoer van buiten het watersysteem. Het beheer van het regionale watersysteem is er, onder andere, op gericht alle watervragers zoveel mogelijk van het benodigde water te voorzien. In tijden van watertekort is dit echter niet meer mogelijk. De gevolgen voor waterverbruikers kunnen aanzienlijk zijn. De regionale verdringingsreeks biedt helderheid over welke behoefte in een situatie van watertekort voorgaat boven de anderen en draagt bij aan een slagvaardig en eenduidig optreden van de waterbeheerder in situaties van watertekorten. We volgen hiervoor de landelijke verdringingsreeks.

Voor de onttrekkingen in het IJsselmeergebied en het Twentekanal / Overijsselse Vechtsysteem is het echter noodzakelijk om een aparte verdringingsreeksen in deze verordening op te nemen. Daarbij wordt in de verdringingsreeks voor het Twentekanalgebied een watervraag is opgenomen voor doorspoeling van stedelijk water in geval van (de kans op) acuut risico voor de volksgezondheid. Deze watervraag is in de verdringingsreeks voor Noord-Nederland niet nader gespecificeerd. Deze uitzondering is aanleiding om de verdringingsreeks voor Twentekanal/Overijsselse Vecht in een apart artikel te regelen (artikel 5.22 (regionale verdringingsreeks onttrekking Twentekanal/Overijsselse Vecht)).

Artikel 2.42 van de Omgevingswet legt de landelijke verdringingsreeks vast. De landelijke verdringingsreeks bepaalt hoe het beschikbare water in de door het Rijk beheerde wateren wordt verdeeld in tijden van watertekort. De reeks is van toepassing in alle rijkswateren. Daarnaast is er een groot aantal gebieden waar het oppervlaktewater niet door het Rijk beheerd wordt. In de landelijke verdringingsreeks zijn de 'watergebruikers' ingedeeld in 4 categorieën.

De categorieën 1 (veiligheid en voorkomen onomkeerbare schade aan waterkeringen, onomkeerbare klink en zetting en onomkeerbare schade aan natuur) en 2 (drinkwatervoorziening en energievoorziening) en de prioriteitsvolgorde daarbinnen zijn door het Rijk vastgesteld. Er is geen ruimte voor regionale invulling.

Binnen de categorieën 3 en 4 is er wel ruimte voor een regionale prioritering op basis van minimalisatie van de economische en maatschappelijke schade.

Op 16 februari 2022 heeft de provincie Overijssel de Bestuursovereenkomst Waterverdeling regio IJsselmeergebied ondertekend. In deze bestuursovereenkomst is afgesproken dat de provincies Groningen, Drenthe, Friesland, Flevoland, Noord-Holland en Overijssel een uniforme verdringingsreeks zullen hanteren. Daardoor wordt verzekerd dat tijdens een (dreigend) watertekort op eenduidige wijze afspraken gelden en communicatie over de waterverdeling volgens de laatste inzichten plaatsvindt.

In de Bestuursovereenkomst is de volgende verdringingsreeks afgesproken voor de categorieën 3 en 4:

Categorie 1	Categorie 2	Categorie 3	Categorie 4
het waarborgen van de veiligheid tegen overstroming en het voorkomen van onomkeerbare schade	nutsvoorzieningen	kleinschalig hoogwaardig gebruik	overige belangen (economische afweging, ook voor natuur)
Subcategorieën van 1	Subcategorieën van 2	Subcategorieën van 3	Subcategorieën van 4
1.1 de stabiliteit van waterkeringen	2.1 drinkwatervoorziening	3.1 gebruik industrieel proceswater	4.1 peilhandhaving

	(leveringszekerheid)		
1.2 het voorkomen van klink en zettingen	2.2 energievoorziening (leveringszekerheid)	3.2 Tijdelijke berekening kapitaalintensieve gewassen	4.2 doorspoelen en onttrekking voor berekening van akkerbouw 4.3 berekening van gras/maïs 4.4 doorspoelen 4.5 overige belangen
1.3 natuur, voorzover het gaat om het voorkomen van onomkeerbare schade			
gaat voor 2 ->	gaat voor 3 ->	gaat voor 4 ->	

Deze aanpassingen in de rangorde van functies bij de verdeling van water in geval van schaarste zijn vertaald in de tekst van artikel 5.21 van de Omgevingsverordening Overijssel 2024 over de verdringingsreeks IJsselmeer.

Gedeputeerde Staten hebben op 28 januari 2025 ingestemd met het geactualiseerde Waterakkoord Twentekanalen-Overijsselse Vecht. Het waterakkoord Twentekanalen-Overijsselse Vecht 2025 bevat afspraken tussen Rijkswaterstaat, provincies Overijssel en Drenthe en waterschappen Vechtstromen, Drents Overijsselse Delta en Rijn en IJssel over de wateraanvoer vanuit de IJssel, via sluis Eefde en de Twentekanalen richting Overijssel en delen van Drenthe. Op die manier wordt een deel van Overijssel en Drenthe van oppervlaktewater voorzien.

In het geactualiseerde Waterakkoord Twentekanalen/Overijsselse Vecht is afgesproken dat de regionale verdringingsreeks van de Twentekanalen zodanig wordt geformuleerd dat deze aansluit bij andere zoetwaterregio's, zoals Noord-Nederland.

In de geactualiseerde regionale verdringingsreeks valt de watervraag voor 'tijdelijke berekening kapitaalintensieve gewassen' onder categorie 3 van de regionale verdringingsreeks. Voorbeelden van dit type gewassen zijn o.a. bometeelt, bloembollen- en bloemeteelt. Dit betekent dat de watervraag van deze gewassen een hogere prioriteit kan krijgen bij watertekorten ten opzichte van de watervraag van functies in categorie 4 (zoals bijvoorbeeld grasland en akkerbouw, scheepvaart, niet-kwetsbare natuur, doorspoeling stedelijk gebied). Dit houdt concreet in dat - om economische en maatschappelijke schade van droogte bij kapitaalintensieve gewassen te kunnen verminderen - in categorie 3 van de regionale verdringingsreeks een reservering is opgenomen. Deze reservering mag iedere waterbeheerder inzetten onder een aantal voorwaarden, onder andere wat betreft de maximale watervraag voor deze gewassen. In de praktijk zal de watervraag voor dit soort gewassen in Twente en zuid-Drenthe zeer beperkt zijn. De hoeveelheid kapitaalintensieve gewassen in dit deel van het land is namelijk beduidend kleiner is dan die in Noord-Nederland.

Aanpassing Omgevingsverordening -aanvulling toelichting

paragraaf 4.11.2 windenergie

Waarom?

Op basis van de Elektriciteitswet zijn Gedeputeerde Staten in ieder geval bevoegd gezag voor de vergunningverlening van windparken met een capaciteit tussen 5 en 100 MW. In de nieuwe Energiewet die op 1 januari 2026 in werking treedt wordt de ondergrens opgehoogd. Reden daarvoor is dat de nieuwe type windturbines een groter vermogen hebben dan oudere types en de gemeente daardoor nooit meer bevoegd gezag zou kunnen zijn voor een klein windpark.

In de Energiewet wordt geregeld dat Gedeputeerde Staten in ieder geval bevoegd gezag zijn voor windparken van 15 tot 100 MW. Dat wil niet zeggen dat de provincie niets meer mag zeggen over kleinere windparken. Wel moet dan - gelet op het subsidiariteitsbeginsel in de Omgevingswet – gemotiveerd worden dat er sprake is van provinciaal belang en dat het doeltreffend en doelmatig is dat de provincie daarop stuur.

Inmiddels zijn programmeringsafspraken gemaakt die terug te vinden zijn in sectie 3.2 van het Provinciaal Programma Energiestrategie.

Strekking aanpassing:

De toelichting op paragraaf 4.11.2 wordt aangevuld met tekst waarin wordt ingegaan op de nieuwe Energiewet. Ook wordt gemotiveerd waarom het noodzakelijk is dat de provincie ook onder de Energiewet kan sturen op kleinere windparken.

In de toelichting op artikel 4.108c (programmeringsafspraken windenergie) maken we duidelijk dat de geldende programmeringsafspraken te vinden zijn in het Provinciaal Programma Energiestrategie (PPE).

Tekstvoorstel:

Paragraaf 4.11.2 Windenergie

Provinciaal belang

In de Omgevingsvisie is de provinciale ambitie vastgelegd van een betrouwbare, duurzame en betaalbare energievoorziening met beperking van uitstoot van broeikasgassen. Daarbij zet de provincie in op een transitie waarin aan de ene kant bespaard wordt op energie door het terugdringen van het energieverbruik en het efficiënter gebruik van energie. Aan de andere kant zal er in de opwekking van energie een omslag gemaakt moeten worden van afhankelijkheid van fossiele brandstoffen naar het steeds verder vergroten van het aandeel hernieuwbare energie in de energievoorziening (energie uit bronnen als de zon, wind, biomassa en ondergrond).

Overijssel wil bijdragen aan een klimaatneutraal Nederland in 2050. In West-Overijssel is in de Regionale Energie Strategie (RES) de ambitie geformuleerd om 1,794 TWh aan duurzame energie op te wekken in 2030. Het RES-gebied Twente heeft als ambitie om 1,5 TWh duurzame elektriciteit duurzaam op te wekken in 2030. Om die ambitie te kunnen realiseren (3,3 TWh duurzame energie in 2030, waarvan 2 TWh duurzame energie door wind op land) zal er ruimte gemaakt moeten worden voor wind- en zonne-energie, naast de inzet op energiebesparing en het verbeteren van systeemefficiëntie.

Bij het vergroten van het aandeel hernieuwbare energie geldt voor windenergie dat de provincie in ieder geval de bestuurlijke afspraken met het Rijk over het realiseren van windenergie op land wil nakomen.

Op grond van artikel 6.2 van de nieuwe Energiewet is de provincie in ieder geval bevoegd gezag voor de aanleg of uitbreiding windparken met een capaciteit van ten minste 15 MW maar minder dan 100 MW, met inbegrip van de aansluiting van dat windpark op een systeem. De ondergrens voor windparken waarvoor de provincie in ieder geval bevoegd is wordt daarmee ten opzichte van wat in de Elektriciteitswet was geregeld opgehoogd. Reden daarvoor is dat nieuwe types windturbines inmiddels een groter vermogen hebben dan oudere types.

Voor windparken met een capaciteit van minder dan 15 MW geldt dat de provincie daarvoor ook het bevoegd gezag kan zijn als wordt voldaan aan het subsidiariteitsbeginsel (artikel 2.3 Omgevingswet). In dat kader merken we op dat het realiseren van het windbeleid zoals vastgelegd in de Omgevingsvisie en uitgewerkt in het Provinciaal Programma Energiestrategie (PPE), van provinciaal belang is. Voor de ambities die daarin zijn benoemd en de evenwichtige spreiding van de opwek van windenergie over de provincie, is het nodig dat de provincie op basis van de programmeringsafspraken en de daaraan gekoppelde verdeling van schaarse rechten kan sturen op de tijdige realisatie van windturbines op geschikte plekken in de provincie.

Als gemeenten conform de programmeringsafspraken en op basis van dezelfde criteria als de provincie hanteert voor de verdeling van schaarse rechten, medewerking verlenen aan windturbineparken van minder dan 15 MW, dan is er voor de provincie geen aanleiding om gebruik te maken van de ruimte die artikel 2.3 Omgevingswet biedt om daarvoor provinciale bevoegdheden in te zetten. In die gevallen is het doelmatiger en doeltreffender dat de gemeente daarvoor vergunning verleend.

...

Artikel 4.108c (programmeringsafspraken windenergie)

We ~~gaan~~ maken programmeringsafspraken ~~maken~~ met gemeenten waarin we vastleggen hoeveel windturbines er per gemeente gerealiseerd gaan worden om te voldoen aan de afspraken die gemaakt zijn in het kader van de Regionale Energiestrategie. Daarmee zorgen we voor een evenwichtige spreiding van de opgave voor windenergie over de provincie

Doel daarvan is de openheid en kwaliteit van het landschap te waarborgen. In het Provinciaal Programma Energiestrategie is vastgelegd hoe ~~Hoe~~ we ~~de~~ programmeringsafspraken ~~gaan~~ maken en welke inhoud de afspraken hebben. ~~krijgen, werken we verder uit in het Provinciaal Programma Energiestrategie. De geldende programmeringsafspraken staan in sectie 3.2 van het Provinciaal Programma Energiestrategie.~~

Aanpassing Omgevingsverordening – onderdeel aanpassing kaart overstroombaar gebied

Waarom?

Op de kaart met overstroombare gebieden staan nog enkele gebieden waarvoor het waterschap in 2018 na het afwaarderen van enkele regionale keringen verantwoordelijk is geworden voor de normering van de waterkeringen.

Basis voor de aanpassing is het GS-besluit 15 april 2025, kenmerk 2025-003597.

Strekking van de aanpassing

We passen de kaart met overstroombare gebieden aan. De binnendijkse gebieden langs de Bovenstroomse Vecht en het Kanaal Almelo-De Haandrik worden van de kaart gehaald.

Aanpassing kaart:

De binnendijkse gebieden langs de Bovenstroomse Vecht en het Kanaal Almelo-De Haandrik worden van de kaart gehaald.

Aanpassing Omgevingsverordening – onderdeel artikel 3.132 (aanvulling vergunningsplichtige ontgrondingsactiviteiten)

Waarom?

In de Omgevingsverordening vóór de inwerkingtreding van de Omgevingswet waren functionele ontgrondingen in opdracht van Rijkswaterstaat en provincie vrijgesteld. Met de beleidsarme omzetting van de Omgevingsverordening is dit niet correct overgenomen.

Strekking aanpassing

In de toelichting op artikel 3.132 (aanvulling vergunningsplichtige ontgrondingsactiviteiten) staat: “Het opruimen van waterkeringen wordt aangewezen als een vergunningplichtige activiteit omdat er vaak cultuurhistorische en landschappelijke waarden bij betrokken zijn die om in concrete afweging vragen”. Uit artikel 3.133 lid 1 onder b blijkt duidelijk dat het de bedoeling is dat het aanleggen, verhogen, verzwaren of onderhouden van waterkeringen is vrijgesteld van de vergunningplicht.

Aanpassing artikel 3.132 (aanvulling vergunningsplichtige ontgrondingsactiviteiten)

Door het schrappen van de zinsnede ‘aanleggen, onderhouden, wijzigen of’ wordt de tekst van artikel 3.132 onder b wordt de tekst weer kloppend gemaakt. Onder b komt dan te staan: ‘het opruimen van rijkswaterstaatswerken en werken door of op last van de provincie Overijssel’.

Tekstvoorstel:

Artikel 3.132 (aanvulling vergunningsplichtige ontgrondingsactiviteiten)

Het verbod in artikel 5.1 van de Omgevingswet om zonder omgevingsvergunning een ontgrondingsactiviteit te verrichten bedoeld, geldt in afwijking van artikel 16.7 van het Besluit activiteiten leefomgeving ook voor de volgende activiteiten:

- a. het aanleggen, onderhouden, wijzigen of opruimen van een werk door of in opdracht van gemeenten of waterschappen, met inbegrip van de aanleg van waterpartijen als meer dan 10.000 m³ vaste stoffen uit één of meer waterpartijen wordt ontgraven en waarbij dieper wordt gegraven dan 3 meter beneden het oorspronkelijke niveau;
- b. het ~~aanleggen, onderhouden, wijzigen of~~ opruimen van rijkswaterstaatswerken en werken door of op last van de provincie Overijssel;
- c. het aanleggen, onderhouden of veranderen van een oppervlaktewaterlichaam, bedoeld in art 16.7, onderdeel j, onder 2 van het Besluit activiteiten leefomgeving als:
  - 1) het oppervlaktewaterlichaam een bodembreedte van niet meer dan 5 m; en
  - 2) grondlagen dieper dan 3 m onder het oorspronkelijke maaiveld ongemoeid blijven;
- d. het ontgronden voor een waterput, reservoir bassin, vijver, poel of daarmee vergelijkbare voorziening zoals bedoeld in artikel 16.7, onderdeel a, onder 2 van het Besluit activiteiten leefomgeving, als er meer dan 500 m³ vaste stof wordt ontgraven;
- e. het aanleggen of wijzigen van gronddepots zoals bedoeld in art 16.7, onderdeel k onder 1, van het Besluit activiteiten leefomgeving, als de grond meer dan 5 jaar voor de voorgenomen ontgrondingsactiviteit is neergelegd.

Aanpassing Omgevingsverordening – onderdeel indieningsvereisten meldingen ontgrondingen

Waarom?

In de Omgevingsverordening die gold tot de inwerkingtreding van de Omgevingswet, was geregeld dat in alle gevallen waar bij een vrijgestelde ontgroning méér dan 10.000 m³ grondspecie werd ontgraven, dit bij de provincie moest worden gemeld (artikel 3.3.2.2, lid 1). Hierbij werd verwezen naar het e-formulier dat op de provinciale website ter beschikking werd gesteld ([Melding van vergunning vrijgestelde ontgroning](#)).

Door indieningseisen op te nemen in dit formulier kunnen we controleren of de initiatiefnemer terecht geconstateerd heeft dat er een vrijstelling geldt voor de betreffende activiteit en geen vergunningplicht.

Strekking aanpassing

Artikel 3.134 van de huidige Omgevingsverordening regelt het gebruik van het elektronische formulier dat op de datum van indiening van de aanvraag beschikbaar is via de landelijke voorziening. Met de toevoeging van het derde lid aan artikel 3.134 worden weer dezelfde indieningsvereisten aan de melding verbonden zoals die ook golden tot in werking treden van de Omgevingswet. Door specifieke eisen aan het indienen van de melding te stellen, kan beoordeeld worden of de melding op de juiste gronden is ingediend.

Tekstvoorstel:

Aan artikel 3.134 (meldingsplicht vrijgestelde ontgrondingsactiviteiten) wordt een derde lid toegevoegd:

Artikel 3.134 (meldingsplicht vrijgestelde ontgrondingsactiviteiten)

1. Het is verboden om zonder voorafgaande melding een [ontgrondingsactiviteit](#) bedoeld in artikel 16.7 en artikel 16.8 van het Besluit activiteiten leefomgeving en als bedoeld in het artikel 3.133 van deze verordening, te verrichten als daarbij meer dan 10.000 m³ wordt ontgraven.
2. De melding wordt uiterlijk twee weken voor het begin van de [ontgrondingsactiviteit](#) langs elektronische weg bij [Gedeputeerde Staten](#) gedaan met gebruikmaking van het elektronische formulier dat op de datum van indiening van de aanvraag beschikbaar is via de landelijke voorziening, bedoeld in artikel 20.21 van de Omgevingswet.
3. [Bij een melding van een, van vergunning vrijgestelde, ontgrondingsactiviteit, als bedoeld in artikel 3.134 lid 1, worden de volgende gegevens en bescheiden verstrekt:](#)
  - a. [Een gewaarmerkte tekening met kadastrale aanduiding, waarop de ligging van het te ontgronden terrein is aangegeven.](#)
  - b. [Een situatiekaart waarop de ligging van het te ontgronden terrein is aangegeven \(schaal 1:10.000 of 1:25.000\). Ook moet u op deze situatiekaart de locatie van een eventueel aan te leggen depot aangeven.](#)
  - c. [Een exemplaar van de betrokken bestektekening inclusief dwarsprofielen.](#)
  - d. [Een plankaart bestemmingsplan \(indien van toepassing\).](#)
  - e. [Een MER of notitie mer-beoordeling](#)
  - f. [Een ondertekende machtiging als u dit formulier invult als gemachtigde.](#)
  - g. [Straatnaam en huisnummer, postcode en plaats](#)
  - h. [Kadastrale gegevens](#)
  - i. [Begindatum en einddatum uitvoering werk](#)

- j. Maximale diepte ontgronding beneden de oorspronkelijke ligging van de (water) bodem (m)
- k. Oppervlakte die ten hoogste wordt ontgrond (m²)
- l. Totale hoeveelheid te ontgraven grondspecie (vast - m³ gemeten in profiel)
- m. Totaal af te voeren hoeveelheid (vast - m³ gemeten in profiel)
- n. Omschrijving van het werk (vooral de doelstelling van het werk)
- o. Welke soorten oppervlaktedelfstoffen komen vrij uit het werk en worden afgevoerd (gemeten in profiel)? (selecteer het aantal)
- p. Verwacht u dat alle hierboven aangegeven oppervlaktedelfstoffen in het lopende kalenderjaar op de markt komen?

Aanpassing Omgevingsverordening – onderdeel correctie instructieregel bodemsaneringen in grondwaterbeschermingsgebieden

Waarom?

Er staat een verkeerde verwijzing in artikel 4.116 (toepassingsbereik paragraaf aanpak bodemverontreiniging).

Strekking van de aanpassing:

De verwijzing in artikel 4.116 (toepassingsbereik paragraaf aanpak bodemverontreiniging) naar paragraaf 5.1.4.5.1 van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal), wordt gewijzigd in een verwijzing naar paragraaf 5.1.4.5.1 van het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl).

Tekstvoorstel:

Artikel 4.116 (toepassingsbereik paragraaf aanpak bodemverontreiniging)

1. Deze paragraaf geeft instructieregels voor gemeenten over activiteiten met mogelijke risico's voor de kwaliteit van het grondwater en in het bijzonder voor de kwaliteit van het grondwater in of nabij waterwingebieden en grondwaterbeschermingszones, zoals:
  - a. graven in bodem met een kwaliteit boven de interventiewaarde bodemkwaliteit, als bedoeld in paragraaf 4.120 van het Besluit activiteiten leefomgeving;
  - b. saneren van de bodem, als bedoeld in paragraaf 4.121 van het Besluit activiteiten leefomgeving;
  - c. bouwen van een bodemgevoelig gebouw op een bodemgevoelige locatie, als bedoeld in paragraaf 5.1.4.5.1 van het Besluit ~~activiteiten~~ kwaliteit leefomgeving.
2. Deze instructieregels zijn alleen van toepassing voor activiteiten waarvoor op grond van artikel 5.2.2. van het Besluit activiteiten leefomgeving een voorafgaand bodemonderzoek moet worden verricht.